

ÜLIKOOL TERVITAB VILISTLASI

UUE ARENGUKAVAGA
SEATAKSE ÜLIKOOLILE
INNUSTAVAD SIHID

TÜ FÜÜSIKUD AITASID
IDUFIRMAL PARIMAT
NUTIMULDA OTSIDA

ÜLIÕPILASED SEISAVAD
ROHELISE ÜLIKOOLI
PÕHIMÕTETE EEST

Vilistlased, lähme koos!

Hiljaaegu küsis üks üliõpilane minult, kas see, et mul on taskus Tartu Ülikooli diplom, on toonud mu ellu uusi võimalusi. Aus vastus on, et ei ole.

Lõputunnistus üksi ei ole mulle otseselt midagi juurde andnud. Sama hästi võiks mul olla ka ülikool lõpetamata (seda ma siiski teha ei soovita). Küll aga on mulle elus andnud tohutult palju juurde see, et ma õppisin just Eesti vanimas ülikoolis.

Omast kogemusest tean, et kui öelda, et olen õppinud Tartu Ülikoolis, on see teatud kvaliteedimärk. Meie ülikooli usaldatakse ja see on suuresti nii tänu meie vilistlastele, kes on end tõestanud asjalike inimestena. Praeguste tudengite õlul lasub suur vastutus – hoida seda usaldusväärse lippu vähemalt sama kõrgel, kui mitte kõrgemalgi.

Olen vähemalt praeguseks oma õpingud *alma mater*'is küll lõpetanud, kuid ülikooli-aastaid jään heldimusega meenutama veel kauaks. Kulunud kliše, et ülikoolist leiad sõbrad kogu eluks, peab tõesti paika.

Kui mõtlen nendele olulistele inimestele, kes on praegu minu elus, siis suurema osa neist

SANDRA SAAR
UT toimetaja

FOTO: ANDRES TENNUS

olen leidnud ülikooli kaudu. Kui oled ikka ühtede ja samade inimestega terve semestri Lossi mäest kella kaheksaks üles jooksnud, siis see ühendab pikaks ajaks.

Kooli lõppedes läheb igaühe elu omasoodu ning kursusekaaslastega kokkusaamiseks ja muljetamiseks jääb aastatega üha vähem aega.

Eks see ole mõneti paratamatus, aga ikka on tore näha neid inimesi, kellega on aastaid koos koolipinki nühitud. Ent kord ei leia kokkusaamiseks sobivat kuupäeva, kord on mõni muu häda.

Tartu Ülikool korraldab 18. mail kõigi aegade suurima vilistlaste kokkutuleku. Kuupäev on juba ammu paigas ja nüüd ei ole küll ühtegi vabandust, miks mitte osaleda.

Ilmselt on kõigil, kes Tartus elanud, siit linnast mõni tore mälestus. Vilistlaspäev on justkui üks suur nostalgia, mil kogu linn on täis siin õppinud inimesi ja nende lugusid.

Egas muud midagi, kui koguge kokku oma kursusekaaslased ja tulge koos suurimale vilistlaspäevale, kus tegevust jagub küllaga. Kes hiljaks jääb, see ilma jääb! Ja see on juba midagi, millest te ei taha ilma jääda. **UT**

12

19

22

38

44

10 KOLUMN Ülikooli praegune süsteem soosib pindmist õppimist

12 PERSOON Õigusteaduskonna vilistlane kiidab ülikooli mentorlusprogrammi

16 AKTUAALNE Muuseumi uus aastanäitus näitab ülikooli tähtsust Eesti ajaloos

19 AKTUAALNE Kavandatud TÜ arengukava seab sihtsiks olla avatum ja kaasavam

22 INTERVJU Arengukonverentsil esinev Dan Bogdanov ütleb, et järgmise kümnendi kestel õpetab ülikool kogu ühiskonda

26 AKTUAALNE Mai keskel tuleb kõigi aegade suurim vilistlaskokkutulek

32 ETTEVÕTLUS TÜ füüsikud aitavad nutipoti-idufirmat maailma parima mulla otsingul

35 TUDENGID Üliõpilased seisavad rohelise ülikooli põhimõtete eest

38 REISIKIRI Maapealne paradiis Hawaii ja selle varjuküljed

42 AJALUGU Eesti iseseisvumine ja rahvusülikooli avamine tõi kaasa täiesti uue ajajärgu ka eesti üliõpilastele

44 TEADUS Doktoritöö autor leidis, et Parkinsoni tõvega elatakse kauem kui varem

48 ESSEE Kas Eesti kosmoseprogramm on ulme või vajadus?

50 Järelehüüded, stipendiumid, teated, tunnustusavaldused ja juubeliõnnitlused

55 KEELENRUK Miljon+ töörühm avab termini *vestlusring* tausta

UT UNIVERSITAS
TARTUENSIS

Universitas Tartuensis on Tartu Ülikooli ajakiri. Ilmub kord kuus. Tiraaž 2800. Kontakt: Ülikooli 18-102, 50090 Tartu; 737 5686, 5802 8827; ajakiri@ut.ee; www.ajakiri.ut.ee. Leia meid sotsiaalmeediast aadressil www.facebook.com/universitastartuensis.

Vastutav väljaandja Kristina Kurm, **peatoimetaja** Merilyn Merisalu,

toimetaja Sandra Saar, **teabetoimetajad** Kady Sõstar ja Iris Herman, **keeletoimetajad** Külli Pärtel, Heike Olmre, Kristel Ress ja Anna Edela, **kaanefoto** Olga Osjen, **küljendaja** Margus Evert, **trükk** Ecoprint. Universitas Tartuensis kujunduslahendused, kõik ajakirjas avaldatud artiklid jm tekstid ning fotod ja illustratsioonid on autoriõigusega kaitstud teosed. Toimetust lubab neid kasutada ainult eelneval kokkuleppel koos viitega autorile ja Universitas Tartuensisele. Toimetusel on õigus kaastöid nende selguse huvides toimetada ja lühendada. **Kolleegium:** Maja Vadi (esimees), Sulev Kõks, Ivo Volt, Mart Noorma, Villu Päärt, Indrek Treufeldt, Katrin Pajuste-Kuul ja Egert Puhm.

Järgmine Universitas Tartuensis ilmub 7. juunil 2019.

roheline trükis
Trükitud keskkonnateadlikkus trükitõetvõttes Ecoprint

Oliver Taplin (koost)

KIRJANDUS KREEKA JA ROOMA MAAILMAS: UUS VAATENURK

ISBN 978-9949-03-004-0, 594 lk. Hind kirjastuse e-poes 35 €

Hinnates kreeka ja rooma kirjandust tänapäeval, peaksime tundma ka rolli, mida see mängis oma kaasajas. Selle raamatu fookus, uus vaatenurk, on kirjanduse vastuvõtjad: lugejad, vaatajad ja kuulajad. Kaksteist antiikkirjanduse uurijat vaatlevad siin erinevaid ja muutuvaid seoseid kirjanduse loojate ning nende publiku vahel, alates arhailisest kreeka luulest kuni Rooma impeeriumi lõpuni.

Klassikalisest Ateenast hellenistliku kreeka diasporaani, Augustuse aja suurkujudest kristluse vastupandamatu pealetungini – raamatu autorid kasutavad uusi vaatenurki, andmaks elavaid ja väljakutsuvaidki ülevaateid, mis samas ei eelda keerulisi erialateadmisi. Vaadeldakse kirjandusliike, mis on lääne kultuuri vorminud: eepikat, lüürikat, tragöödiat, komöödiat, ajalookirjandust, filosoofilist kirjandust, retoorikat, epigrammi, elegiat, pastoraali, satiiri, biograafilist kirjandust, kirju, deklamatsioone ja panegüürikat. Kes oli nende publik ja miks nad pidasid kirjandust niivõrd tähtsaks?

W. Struve 1, Tartu, 737 5945, tyk@ut.ee, www.tyk.ee

Teaduskirjastus aastast 1632

TARTU ÜLIKOOL
kirjastus

FOTO: ANDRES TENNIS

ÜLIKOOLIL ON TUBLIDE TÖÖTAJATE JA TEISTE TEENEKATE PARTNERITE TUNNUSTAMISEKS MITMED AUTASUD.

Muutub ülikooli tunnustamissüsteem

Kevadsemestri lõpuks esitab tunnustamispõhimõtete komisjon ettepanekud ülikooli tunnustamissüsteemi muutmise kohta ja tunnustamiskorra kavandi. Kui kõik kulgeb ladusalt, rakendub uus kord sel sügisel.

Komisjoni esimehe Andres Soosaare sõnul on ülikooli praegused autasud kehtestatud järk-järgult alates 1990. aastate algusest, kuid siiski ei ole nendest selle aja jooksul moodustunud terviklikku süsteemi ja need ei kata kõiki ülikooli põhitegevusalasid.

Kui praegu saavad teenetemärkidega (Skytte medal, suur medal, väike medal ja aumärk) tunnustamise ettepanekuid teha enamasti kas struktuuriüksuse juht või mõni muu juhtorgan, siis edaspidi võiks komisjoni hinnangul ettepanekute tegijate ringi kaasata kõik ülikooli liikmed. Uute autasudena on komisjon pakunud välja teenetemärgi «100

semestrit ülikoolis» ülikooli töötajatele ja tänutähe ülikoolivälistele isikutele.

«Ettepaneku koostajal ei oleks edaspidi vaja märkida, millise autasu peaks tunnustatav pälvima, vaid tuleks kirjeldada tunnustamist väärivaid teeneid. Kas ja millise tunnustuse isik saab, otsustaks edaspidi senati moodustatud teenetemärkide komisjon,» selgitas Soosaar.

Seni on üleülikooliliste aastaauhindadega tunnustamine olnud seotud peamiselt õppe-tegevusega. Teenetemärkide komisjon on seisukohal, et teise taseme tunnustust võiks jagada ka ülikooli muudel põhitegevussuundadel tehtu eest, sh teaduse ja ühiskonna teenimise valdkonnas. Praeguseks on komisjon saanud ettepanekud anda välja aasta keeleto, ettevõtliku teadlase ja aasta vilistlase auhind. Et töö selle taseme tunnustamissüsteemiga veel käib, on kõik ettepanekud oodatud. ●

Teeside esitamine

Aprilli keskel kuulutas meditsiiniteaduste valdkond välja teeside esitamise oktoobris toimuvale arstiteaduskonna aastapäeva teaduskonverentsile.

Iga-aastasel konverentsil tutvustavad valdkonna üliõpilased, doktorandid, arst-residendid, teadurid ja õppejõud oma viimase aasta teadusuuringute tulemusi. Kavandatava ettekande teese esitades tuleb lühidalt tutvustada uuringu tausta, eesmärgi, materjali ja meetodeid, tulemusi ning järeldusi.

Meditsiiniteaduste valdkonna turundus- ja kommunikatsioonispetsialisti Kristina Hermann sõnul esitati mullu konverentsile rekordarv teese.

«Ootame ka sel aastal rohket osavõttu, et saada hea ülevaade sellest, milliste põnevate uurimisteedadega meie teadlased tegelevad. Tavapäraste stendiettekanete asemel katsetame sel aastal esimest korda elektroonseid vaatmikke. Nende hulgast valitakse eraldi sessioonideks välja lühiettekanded, mida on võimalik kõigil huvilistel kuulama tulla,» rääkis Hermann.

Teese saab esitada 21. juunini aadressil www.ut.ee/en/med-abstracts. ●

Aasia riikide kasvava mõju konverents

Tartus 9. ja 10. mail peetaval rahvusvahelisel konverentsil «Asia Update 2019: Globalising Asia» arutletakse, mida toob Aasia tähtsuse üleilmne suurenemine kaasa muule maailmale ja esmajoones meie piirkonnale.

Korraldajad soovivad esimest korda toimuva konverentsi abil suurendada teadlikkust Aasia riikidega koostöö tegemise võimalustest ning luua keskkonna, kus huvilised saavad kohtuda ja neid võimalusi arutada.

TÜ Aasia keskuse kommunikatsioonispetsialist Heidi Maiberg ütles, et kasvava rahvastikuga Hiina ja India saavutavad igas valdkonnas üha suuremat mõjuvõimu. «Tartu Ülikoolile on kasulik luua rohkem koostööprojekte, kui soovime, et meie

HIINA HUVIDE, INVESTEERINGUTE JA LUUREGA SEOTUD KÜSIMUSTELE KESKENDUTAKSE PÕHJALIKUMALT KAHES ARUTELURINGIS.

teadlaste töö saavutaks laiema kõlapinna ega jääks n-ö Aasia rongist maha,» rääkis ta.

Keskuse juhataja Elo Süld sõnas, et TÜ jaoks on see konverents ühtlasi hea võimalus rääkida kaasa Eesti ühiskonda

puudutatavates välispoliitilistes ja majandusteemades, võttes sealjuures ise juhirolli.

«On küsimusi, millele peame mõtlema praegu, mitte siis, kui asjad juba toimuvad. Muidu jäävad meid kummitama sellised

FOTO: PIXABAY.COM

Aastakoosolek toob Tartusse poolsada tipptaksonoomi

Mai keskel toimuv Euroopa loodusteaduslike kogude konsortsiumi (CETAF) 45. aastakoosolek toob Tartusse kokku üle poolesaja loodusmuuseumi ja botaanika direktori, juhi ja oma valdkonna parima taksonoomi. Eestis saavad võrgustiku liikmed kokku esimest korda.

Päev enne aastakoosolekut, 14. mail toimub ka Eesti esimene taksonoomiapäev. Kaheosalise sümposiooni esimeses, eesti-keelses osas käsitletakse väheuuritud ja ohustatud liike. Teises, ingliskeelses osas keskendutakse aga elurikkusele ja seda saab veebi kaudu jälgida üle maailma.

TÜ loodusmuuseumi ja botaanika direktor Urmas Kõljalg selgitas sümposiooni

korraldamise vajadust sellega, et liikide massiline väljasuremine inimtegevuse tagajärjel mõjutab ka Eestit. Liigid kaovad loodusest, kuid et suurt osa Eestis elavaid liike me veel ei teagi, pole sellest tihti ka aru saada.

Taksonoomiapäev toob kokku asjatundjad, kes uurivad eluslooduse liike ning loovad digitaalseid ja füüsilisi Eesti liikide andmekogusid. Plaan on hakata tegema regulaarseid ülevaateid Eesti liikidest ja sellest, kuidas neil läheb.

«Ka inimese huvides on, et pööraksime rohkem tähelepanu enam kui 30 000 teisele liigile, kelle olemasolust Eestis teame, rääkimata neist, keda me veel ei näe,» rääkis Kõljalg. ●

Suured võimalused väikeses maailmas

INAUGURATSIOON

TÜ nanomeditsiini professor Tambet Teesalu
14. mail kell 16.15
TÜ peahoone aulas

Nanotehnoloogiat defineeritakse kui manipuleerimist ainega, mille vähemalt üks mõõde jääb 1–100 nanomeetri vahele.

Võrdluseks: inimese juuksekarva läbimõõt on umbes 100 mikromeetrit ehk vähemalt tuhat korda suurem!

Nanotehnoloogia abil saab muuta ainete omadusi ja funktsioone, näiteks lahustuvust, optilisi omadusi ja seondumist pindadega. Nanotehnoloogia rakendamine haiguste

TAMBET TEESALU

FOTO: ANDRESTENNUS

diagnoosimiseks ja raviks võimaldab pakkuda lahendusi paljudele tänapäeva meditsiini põletavatele probleemidele.

Näiteks on nanokontrastainete abil võimalik muuta haigused varem ja täpsemini diagnoositavaks. Tänu tarkadele nanoravimitele saab parandada toimeainete raviomadusi, pikendada nende toimeaega ja vähendada kõrvalnähte.

Teesalu annab loengus ülevaate nanomeditsiini valdkonnast, rakendusviisidest ja

lahendamist vajavatest probleemidest. Samuti räägib ta TÜ vähibioloogia laboratooriumis tehtavast uurimistööst nutikate nanoosakeste väljatöötamisel ja ravimite arendamisel.

Tambet Teesalu on lõpetanud 1991. aastal Tartu Ülikooli bioloogia erialal ning seejärel läbinud doktorantuuriõpingud Milanos San Raffaele Instituudis ja Helsingi Ülikoolis. 1999. aastal kaitses ta doktoritöö «Trofoblasti invasiooni molekulaarmehhanismid».

Alates 2005. aastast on Teesalu keskendunud oma uurimistöös nutikate vähiravimite väljatöötamisele ja nanomeditsiinile. Alates 2012. aastast on ta Tartu Ülikooli bio- ja siirdemeditsiini instituudi vähibioloogia labori juhataja.

Lisaks on ta SBP vähiuuringute keskuse ja Santa Barbaras asuva California Ülikooli nanomeditsiini instituudi külalisprofessor ning nutikaid vähiravimeid välja töötava USA ettevõtte DrugCendR asepresident. ●

JUHAN PEEGEL OLII ÜLIÕPILASTE JA KOLLEEGIDE SEAS ARMASTATUD ÕPPEJÕUD. PILT TEMA 60. SÜNNIPÄEVALT.

Juhan Peegel 100

Mai keskel tähistab ühiskonnateaduste instituut Juhan Peegli 100. sünniaastapäeva. 17. mai on täis põnevaid vestlusi, ettekandeid ja taaskohtumisi.

1919. aastal Saaremaal sündinud Juhan Peegel oli eesti ajakirjandus- ja keeleteadlane, akadeemik ning kirjanik. Ta alustas TÜ-s ajakirjanduse õpetamist eesti keeles ning on olnud paljude tuntud ajakirjandus- ja ühiskonnategelaste õpetaja.

Emeriitprofessor Peeter Vihalemma sõnul võib öelda, et Juhan Peegel on Eesti nüüdisaegse ajakirjanduse isa.

«Just tema pani aluse akadeemilisele ajakirjanduse õpetamisele ja oli Tartu Ülikoolis selle eestvedaja. Tema õpetus oli väga inimlik. Kurb on näha, et selline lähenemine hakkab praeguses meedias kaduma. Püüame instituudis seda endiselt au sees hoida, üks märk sellest on ka

tema sünniaastapäeva tähistamine,» rääkis Vihalemma.

Kell 12–14 toimub instituudis korraga neli aruteluringi. Ajakirjanduse ajaloo kursuse läbinud üliõpilased peavad Postimehe-Edasi näitel ettekandeid ajakirjanduse rollist rahvusliku eneseteadvuse ja identiteedi kujunemisel, hoidmisel ja arendamisel. Katrin Kerni eesti keele ja stiili kursusel osalenud üliõpilased räägivad ajakirjanduse keelest, esineb ka keeleteadlane Reet Kasik.

Marju Lauristin ja Maarja Lõhmus arutlevad selle üle, kuidas on praeguseks jõudnud Eesti ajakirjandus ja millises suunas see võib edasi liikuda. Milline on eestikeelse meedia ruumi tulevik? Kas robotid hakkavad tegema reportaaži? Ajakirjanduse professor Halliki Harro-Loit ning instituudi vilistlane, info- ja kommunikatsioonietika

assistent Marten Juurik kõnelevad tänapäeva ajakirjaniku töötingimustest ja valikuvõimalustest.

Kell 14, pärast aruteluringe avatakse instituudis kaks näitust: fotonäitus Juhan Peegli elust ja tudengitööde näitus «Minu Peegel».

Kell 15 algab peahoone aulas juubelikonverents, kus saab kuulata ettekandeid Juhan Peegli töö ja ajakirjandushariduse tänapäeva teemal. Kõnelevad Halliki Harro-Loit, Epp Lauk, Roosmari Kurvits, Rein Veidemann, Reet Kasik, Marju Lauristin, Maarja Lõhmus, Ragne Kõuts-Klemm ja Tiit Hennoste.

Samuti tehakse konverentsil teatavaks tudengite ajakirjandusloomingu konkursi Kuldsulgu tulemused ning tutvustatakse raamatut «Eesti ajakirjanduse 100 aastat». Pärast konverentsi toimub Ülikooli kohvikus Academia Peegeliana vilistlasõhtu. ●

JÄI VEIDI HILJA PEALE?

MEIE prindime ja köidame Sinu tööd kiirelt ning soodsalt!

- Mustvalge ühepoolse lehe hind 5 senti
- Kaante valikus 5 värvitooni
- Kõvade kaante hind tudengitele 5 eurot
- Spiraalköite hind tudengitele 1,80 eurot
- Teie kiireks teenindamiseks on parim PDF-failiformaat
- Asume Lossi tn 3 (ülesmäge liikudes 1. tänavapoolne uks)

Tartu Ülikooli multimeedia talitus pakub mitmekülgset kujundus-, küljendus- ja trükiteenust ning professionaalne foto-, video- ja audiomeeskond jäädvustab Sinu üritused!

UURI LISAKS veebilehelt www.uttv.ee/mison või helistades telefonil 737 5591

Süsteem suunab pindmiselt õppima

Bakalaureuse-tudengid läbivad Tartu Ülikoolis umbes kaks korda rohkem aineid kui ülikoolides, millel on QS-i edetabelis meist kõrgem positsioon.

Sellest võib järeldada, et keskmiselt on TÜ bakalaureuseastme üliõpilasel kaks korda väiksema mahuga ained ja igale ainele pühendumiseks poole vähem aega kui ülikoolides, mis on QS-i edetabelis kõrgemal kohal. Selline nähtus ei tulene aga täielikult üliõpilaste endi vabast valikust.

Suurel määral tingib selle TÜ õppekavade ülesehitus. Ühes semestris tuleb bakalaureuseastmes koguda 30 ainepunkti. Valikus olevad õppeained on aga sageli väikese mahuga. See tähendab, et kui tahta koguda ühes semestris 30 ainepunkti, peab korraga võtma päris palju õppeaineid.

Haridusuurijad eristavad kaht õppestiili: pindmist ja sügavat õppimist. Pindmise õppimise puhul püüab õppija saada hindamisel, näiteks eksamil, hea tulemuse. See ei pruugi aga tähendada, et ta aine materjali läbinisti mõistab. Seda õppestiili kasutades ei omanda üliõpilane oskusi, kuidas uutes kontekstides kogutud teadmisi rakendada. Pärast hindamisprotsessi

ALEXANDER STEWART DAVIES

teoreetilise filosoofia vanemteadur

lõppu ei pruugi üliõpilane isegi aine sisust eriti palju mäletada.

Sügav õppimine tähendab vastupidist: õppija tagab selle, et ta mäletab materjali pikka aega, oskab seda rakendada uutes kontekstides ja ühendada teistes ainetes õpituga.

Peale selle on haridusuurijad märganud, et mida vähem on õppijatel aega, seda tõenäolisemalt on nende õppimine pindmine. Sellest võib järeldada, et TÜ õppekavade ülesehitus suurendab süstemaatiliselt tõenäosust, et bakalaureusetudengid kasuta-

vad pindmist õppimist.

Väga vale oleks mõista seda pelgalt nii, et TÜ bakalaureusetudengitel tuleb igas õppeaines liiga palju tööd teha. Jah, mõni meie õppejõud annab pakutavate ainepunktide arvu silmas pidades oma aines osalejatele ülemäära palju koduseid töid. Probleem seisneb aga muus: tudengite aja killustamises liiga väikesteks fragmentideks. Üliõpilastelt võetakse niiviisi võimalus omandada oskusi ja mõistmist, mille saavutamiseks ei piisa ühest hommikupoolikust.

Kui olen sellest üliõpilastega rääkinud, on mõned mulle vastanud: «Mina sain ja saan väga hästi hakkama – mul on kõik A-d ja töökoormus on normaalne. Kui teistel tudengitel on

probleeme, siis võib-olla on nad lihtsalt laisad.»

Soovitan neil koduülikooli kaastlastega võrdlemise asemel kõrvutada oma oskusi ja teadmisi nendega, kes on saanud samasugused hinded ja bakalaureusekraadi ülikoolis, kus läbitakse korraga poole vähem aineid. Küsimus ei ole selles, kui hästi või halvasti sa ennast tunned, vaid selles, milliseid oskusi ja teadmisi annab sulle Tartu Ülikool tegelikult võrrelduna sellega, mida ta sulle anda saaks.

1995. aasta Tartu Ülikooli filosoofiateaduskonna õppekavade kogumikust leiab järgmised laused: «Uuenevas Tartu Ülikoolis on üliõpilane vaba akadeemiline kodanik. Kõik tähtsamad otsused seoses oma õpingutega langetab üliõpilane ise.»

Vähemalt praegu pole see päris tõsi. Üliõpilased langetavad oma otsused teatud kontekstis, mida kujundavad ülikooli õppejõud ja juhtkond. Paljudes TÜ osakondades tingib praegune kontekst selle, et üliõpilastel tuleb võtta korraga palju aineid, isegi kui see pole nende kui õppijate huvides. Õppejõudude ja ülikooli juhtkonnana on meil vastutus leida ja rakendada viise, kuidas seda konteksti paremaks muuta.

Neist teemadest olen kirjutanud pikemalt oma hiljutises artiklis ««Cheap» and «Expensive» credit points: a case study of their causes and utility at a high course-load university», mis on avaldatud ajakirjas Tertiary Education and Management.

REPLIIK

Alexander Stewart viitab Tartu Ülikooli õppetöö olulisele probleemile, mida on tegelikult näha ka kõrghariduses ja hariduses üldisemalt. Loomulikult on see üldistus, aga kardan, et see on õige: meie õpetamissüsteem ja praktika soosib suure mahu teadmiste pindmist omandamist. See tähendab lühiajalist meeldeajutamist, selle asemel et süveneda, omandada oskusi, luua seoseid ja saada asjadest tegelikult aru.

Õppimise teatud järgus ja osa ainete puhul on vaja saada teemast lai ülevaade, kuid on ülitähtis, et õppimine ei jääks sinna pidama. Pindmist õppimist soosivad paljud õpetamispraktikad, sh loengu pidamine (vs. arutelu) ja valikvastustega test (vs. süvitsi minevad küsimused) hindamisvahendina.

Väikese mahuga ained on üks osa sellest probleemist. Seejuures pole asi mitte niivõrd aine mahus, vaid selles, et tudeng peab ühel semestril tegelema kümne eri teemaga ja ühessegi pole tal piisavalt aega süveneda. Peale pindmise õppimise soodustamise on sellisel killustatusel teisigi puudusi: tekib oht, et ainete sisu kattub või ei haaku, kuna iga õppejõud «teeb» oma väikest tükki.

Õpetamine, millega soositakse pindmist õppimist, jätab petliku mulje, nagu oleks õppejõud katnud suure osa teemadest ja andnud palju teadmisi, aga see pole õppija suhtes aus. Pindmiselt omandatud teadmised ununevad kiiresti ja kasu on neist seetõttu vähem kui väiksema mahuga tarkuse süvitsi omandamisel.

Kui vaadata praegust pilti, on kolmepunktiliseid või väiksema mahuga aineid Tartu Ülikoolis 64%. See on selgelt suurem mure humanitaarteaduste ja kunstide valdkonnas, kus on selliseid aineid koguni 74%. Mujal on nii väikse mahuga ainete osakaal 53% (meditsiini-teaduste valdkond) ja 60% (loodus- ja täppisteaduste valdkond) vahel, mida on ka kindlasti liiga palju.

Kõigi uute õppekavade loomisel juhitakse sellele aspektile tähelepanu. Minu soovitus on mõelda ka praegusi õppekavu uuendades võimalustele, kuidas aineid lõimida ja süvitsi õppimist toetada. ●

AUNE VALK
õppeprorektor

PALJUDES TÜ OSAKONDADES TINGIB PRAEGUNE KONTEKST SELLE, ET ÜLIÕPILASTEL TULEB VÕTTA KORRAGA PALJU AINEID, ISEGI KUI SEE POLE NENDE KUI ÕPPIJATE HUVIDES.

FOTOD: 2 X SANDRA SAAR

Mentorlusprogramm aitab leida töötajaid

TÜ vilistlane Anneli Apuhtin on töötanud 20 aastat Tartu Linnavalitsuses. Sel semestril on tal Tartu Ülikoolist ka juhendatav, keda ta on aidanud nõuga. Nimelt osaleb ta mentorlusprogrammis.

PERSOON

SANDRA SAAR
sandra.saar@ut.ee

Tartu Ülikoolis on 2017. aasta lõpust saadik käinud mentorlusprogramm, mis viib kokku vilistlased ja praegused üliõpilased, et noored saaksid oma valdkonna inimestega suhelda otse ja vahetult. Eesmärk on tudengite kasvatamine tippspetsialistide ja -juhtide mantlipärijateks. Programmi on oodatud spetsialistid ja juhid, kes on valmis nõuannete ning kogemustega aitama tudengitel viia ellu oma eesmärgid.

Üliõpilastele on mentorlusprogramm kasulik sellepärast, et nad saavad praktilisi nõuandeid oma ala tippudelt.

TÜ õigusteaduskonna vilistlane ja Tartu Linnavalitsuse õigusteenistuse juhataja Anneli Apuhtin pani end programmi kirja ning sai juhendatava, kes õpib praegu esimest aastat õigusteadust.

Apuhtin rääkis, et otsustas programmiga liituda sellepärast, et peab hästi oluliseks võimalike töötajate leidmist otse koolipingist.

Ka ta ise läks 20 aastat tagasi samamoodi otse ülikoolist linnavalitsusse tööle ja aastate jooksul on võtnud tööle mitu noort, kes olid käinud enne seda linnavalitsuses praktikal. Praktikavõimaluste pakkumist noortele peab Apuhtin vägagi tähtsaks, sest kuidas muidu leida endale tulevikus tööjäreikasv?

MILLISED ON NOORTE OOTUSED?

Mentorlusprogrammi kogemust peab vilistlane ka endale arendavaks, sest see võimaldab näha, mismoodi noored mõtlevad ja millised on nende ootused tööandjatele. See omakorda annab tööandjale võimaluse mõelda, kuidas käia ajaga kaasas ja meelitada tulevikutöötajaid enda juurde.

Kui Apuhtin võrdleb enda tudengiaega ja praegusi üliõpilasi, siis on talle jäänud silma, kui julged ja aktiivsed on tänapäeva noored: peale õppimise tegeletakse kooli ajal ka palju muuga.

«Kui minu õpingute ajal oli kooli kõrvalt töötamine pigem erand, siis tänapäeval on see pigem reegel. Tihtipeale ollakse juba teisel või kolmandal kursusel erialatööl,» sõnas ta.

Tema meelest on noorte silmaring muutunud seetõttu ka märksa laiemaks, sest neil on juba varakult palju kogemusi, mille põhjal saadakse kiiremini aru, kas õpitav eriala on ikka nende jaoks.

Seda, kui noored lähevad juba kooli kõrvalt tööle, ei pea vilistlane ohuks. «Nüüdsed lõpetajad on vanemad. Mina näiteks lõpetasin 21-aastaselt, aga praegu ollakse selles vanuses teisel kursusel,» sõnas ta. Samuti on muutunud ühiskonna suhtumine. Kui praegu

>>

» ei lõpeta tudeng nominaal-ajaga, siis ei vaadata sellele eriti viltu, sest tihti käivad noored semestri või paari hoopis mõnes välisülikoolis kogemusi hankimas, mis võib pikendada õpingute kestust.

Apuhtin meenutas oma ülikooliajast, et 90-ndatel oli see veidike isegi tabu, kui ei lõpetatud kooli ära õigel ajal või aasta pärast ametlikku aega. «Arvati, et ju see tudeng siis ei lõpetagi,» lausus ta. Praegu on aga tema sõnul palju lihtsam minna ülikooli tagasi, kui õpingud on jäänud ühel või teisel põhjusel pooleli.

NOOR TULEB TÖÖVARJUKS

Mentorlusprogrammist rääkides ütles Apuhtin, et tema suhtleb esmakursuslasega, kes elab Tallinnas. Seetõttu on neil näost näkku kohtumisi olnud pigem vähe.

Kokku on aga lepitud selles, et noor tuleb Tartu Linnavalitsusse Apuhtini töövarjaks, sest üliõpilane arvas, et esimese ülikooliaasta lõpus on tal praktika jaoks veel liiga vähe teadmisi ja oskusi.

Põhilised jututeemad mentori ja juhendatava vahel on seotud sellega, mida Apuhtin saaks noorele pakkuda ja mis on üliõpilase huvi. Mentor teadis rääkida, et tema juhendatav püüab kogemusi hankida eri õigusvaldkondades, et saada aru, kus ta sooviks ise asuda tulevikus tegutsema: kas avalikus või erasektoris.

«Mina püüan omalt poolt pakkuda vaadet, milline see ala üldse seestpoolt on,» seletas ta oma rolli selles programmis.

Apuhtin on mentorlus-programmi suhtes soodsalt meelestatud ja usub, et niisuguse algatusega võiks ülikool jätkata ka edaspidi. Ta oleks ka ise huvitatud tulevikus veelgi kaasa lööma ja panustama.

«Mulle on see võimalus leida uusi noori kolleege ja ma mõistan, et selline programm võib olla ka noore jaoks esimene samm töömaailma,» sõnas ta.

Jutt Eestis valitsevast tööjõupuudusest vastab Apuhtini hinnangul tõele. Eriti raske on tema sõnul leida inimest

ilmingut: kui hea spetsialist otsib Lõuna-Eestis tööd, siis tihtipeale on tal oma kvalifikatsiooniga sobivat töökohta leida raske. Nii ei jäägi muud üle, kui seada sammud pealinna poole, kus tippspetsialistidel on tunduvalt lihtsam erialast tööd leida.

KOLIMISE PLAANI VEEL EI OLE

Apuhtin ise jäi pärast kooli elama Tartusse, sest on siit pärit ja siia sai loodud kodugi. Lähima viie aasta jooksul ei plaani ta ka ära kolida. Kui lapsed gümnaa-

ON ENESESTMÕISTETAV TÕDE, ET NOORTEL JÄÄB PUUDU PRAKTILISTEST OSKUSTEST, JA SEDA MITTE AINULT PRAEGUSTEL NOORTEL.

asenduskohale. Ta rääkis, et viimase viie aasta jooksul on tal tulnud leida asenduskohale viis uut inimest, mis on osutunud üpriski keeruliseks ülesandeks.

Õnneks on kõik läinud siiski kenasti ja leitud on väärt inimesed, kuigi konkursile ei laekunud just väga palju sooviavaldusi. Vilistlase sõnul vaatavad noored tihti õigusvaldkonnas ka pealinna poole, seega on Tartus uusi töötajaid leida veelgi raskem.

Apuhtin arvas, et üks mõjutab otsustamist tähtsajalisus, seda eriti vanemate inimeste puhul. Sellistele asenduskohadele ongi hea võimalus palgata noori inimesi otse koolipingist, sest pooleteise aasta pärast, kui kool ka lõpetatud, saavad nad liikuda edasi uute eesmärkide poole.

Kuigi Eestis on tööjõupuudus, näeb ka vastupidist

siumi lõpetavad, siis saab tema sõnul edasi vaadata.

Tartu Linnavalitsuses on ta töötanud 20 aastat. Küsimusele, miks ta on ühes asutuses püsinud nii pikalt, on tal väga lihtne vastus: hea otsene ülemus. Töökohta sisekliima mõjutab naise sõnul väga palju seda, kui motiveeritud on inimesed seal töötama.

«Mulle meeldib, et ma olen oma otsustes vaba ja saan suunata oma tegevust ise ning üldiselt ei sea tööandja ka erilisi reegleid. Seega mind usaldatakse,» sõnas Apuhtin.

Ta tõi ka esile, et tema linnavalitsuses töötamisel on olnud justkui kolm etappi. Kahel neist on ta saanud olla lapsega kodus, mis on olnud mõnetine vaheldus ja pärast mida on tööle tagasi tulles vallaanud teda uus energia. Kolmas etapp oli siis, kui linnavalitsus korraldas

LINNAVALITSUSES ON APUHTIN TÖÖTANUD 20 AASTAT. HEAL ÜLEMUSEL ON SELLES OLNUD TÄHTIS OSA.

õigusteenuseid ümber, mis pakkus Apuhtinile samuti vaheldust.

Õpingute aegu meenutades peab Apuhtin kõige tähtsamaks sõpruskonda, kelle ta Tartu Ülikoolist leidis.

«Mul on tänu ülikoolile väga suur tutvusringkond, kelle kohta saab öelda, et kuulume justkui ühte korporatsiooni,» lausus ta.

ISESEISVALT TULEB JUURDE ÕPPIDA

Kui ta mõtleb oma õpingute peale, siis on ta töötamise jooksul ikka leidnud, et üht või teist teadmist oleks juurde vaja, aga siis tulebki õppida iseseisvalt. Näiteks on

tänapäeval õiguses aktuaalne teema rahvusvahelistumine, mida õpetati 1990. aastatel vähem kui ilmselt nüüd.

Vaadates praegusi õigusteaduse noori, tundub talle, et kõige rohkem jääb puudu praktilistest oskustest. See ei ole aga ilmselt murekoht ainult õigusteaduskonnas, vaid laiem probleem ülikoolis. Samal ajal ei saagi kõrgkool täiesti valmis spetsialiste välja saata, vaid paljut tuleb õppida töö käigus oma asutuses ja ametikohal.

«Seda lünka ongi ülikoolil keeruline täita: see peakski tulema praktiliselt ja töö. Aga kui ma mõtlen enda peale, siis minulgi oli vahel kee-

ruline seostada teoreetilist tausta praktikaga. Ajaga aga õpib. Üldiselt teavad noored teooriat paremini, ja kui neile lihtsalt öelda, et tee leping valmis, on neil võib-olla raskem. Alguses on pea tühi ja tundub, et mis see leping üldse on, aga eks ajaga kasvab ka enesekindlus ja oskused,» ütles Apuhtin.

Mentorlusprogrammi soovitas vilistlane aga küll julgelt ka teistele tööandjatele, sest koostööd ülikooli ja tulevaste kolleegidega peab ta äärmiselt oluliseks.

Programm annab hea võimaluse seda veelgi tihendada ja kasu saavad nii üliõpilased kui ka tööandjad. **UT**

Näitus ülikooli tähtsusest Eesti ajaloos

ALMA MATER

Tänavu on TÜ muuseumi aastanäituse kesksel kohal rahvusülikool ja selle tähtsus Eesti riigi arenguloos. Vaadeldakse 1920. aastatest saati toimunud sündmusi, mis on mõjutanud Eesti riiki ja ülikooli.

SANDRA SAAR
sandra.saar@ut.ee

Näituse kuraator ja projektijuht Mairo Rääsk meenutas, et tänavuse aastanäituse idee kerkis juba 2014. aastal, mil toimus projekti «EV 100» ideevõistlus muuseumidele. «Siis tuligi mõte teha näitus, mis lähtuks sellest, et Eesti Vabariigil ja eestimaalastel on läinud nii hästi. Samamoodi on hästi läinud rahvusülikoolil, millel on Eesti riigi ja ühiskonna kujunemisel olnud väga suur osa – ehk isegi suurem, kui esimese hooga taipame,» sõnas ta.

Väljapanek algab aastaga 1919, mil avati rahvusülikool. Igast kümnendist on esile tõstetud oluline, ent ühtlasi

küsimusi tekitav teema. Seega saab rahvusülikooli kujunemist vaadelda näitusel kronoloogilise jadana. Rääsk selgitas, et valitud teemad ei pruugi olla kõige meeldivamad, pigem ollakse kriitilised ja lähtutakse sellest, kas saaksime võtta varasemast kogemusest midagi kaasa ka praegusesse aega.

MIS OLEKS, KUI ...?

Näitusel on avatud kümme ruumi. Igas on mõni keskne küsimus, mis algab alati sõnadega «Mis oleks, kui ...». 1920. aastate ruumis keskendutakse näiteks naistele.

Projektijuht ütles, et kuigi Eesti Vabariigi esimene põhiseadus oli igati demokraatlik ja eeskujulik, hakkas näituse meeskonda huvitama, kuidas läks nii, et hoolimata põhi-

seadusesse kirjutatud sättest naiste ja meeste võrdõiguslikkuse kohta ei saavutanud see ühiskonnas laiemat kõlapinda. Eestis jäi kestma tava 19. sajandist, mil naine oli mehe eestkoste all.

Kuigi ülikoolis oli haridus tagatud võrdselt nii meeste kui ka naistele, ei leidnud naised siiski pärast kõrgkooli lõpetamist ühiskonnas sageli oma kohta. Ka tänapäeval ei ole palgalõhe küsimus kusagile

kadunud. Seega on sama teema veidike teistmoodi aktuaalne ka praegu.

Näituse 1920. aastate ruumi esimeses pooles vaadeldakse ka kaht naist. Üks neist on Alma Tomingas. Ta lõpetas Tartu Ülikooli aastal 1928, oli seejärel õppejõud ja aastast 1940 farmakognoosiakateedri juhataja. Ta oli farmaatsia-doktor ning esimene eestlastest naisprofessor, kelleks sai nädalapäevad enne Eesti oku-

peerimist. Tomingas oli aastail 1952–1955 ka Tartu Ülikooli arstiteaduskonna dekaan. Ta uuris ravimtaimi, neist valmistatud drooge ja nende keemilist koostist, arendades farmakognoosia keemilist suunda.

Tominga kõrval on näitusel pööratud tähelepanu ka Hilda Tabale, kes oli eesti üks silmapaistvamaid haridusteadlasi. Aastatel 1921–1922 õppis ta Tartu Ülikoolis kaubandusosakonnas ja aastatel 1922–1926

filosoofiateaduskonna pedagoogikaosakonnas. Aastast 1926 jätkas ta Ameerikas Bryn Mawri Kolledžis. Seejärel oli ta Columbia Ülikoolis doktorantuuris ja kandideeris TÜ pedagoogika õppetooli professori ametikohale. Ta ei osutunud valituks ja sõitis aasta pärast tagasi Ameerikasse.

Põhjuseid, miks Taba jäi kohast ilma, on nimetatud mitu: ta oli Eestis vähe tuntud, tema doktorikraad oli ametlikult veel >>

PÖLENUD TARTU ÜLIKOOI PEAAHOONE 1965. AASTA DETSEMBRIS.

FOTO: TÜ MUUSEUMI KOGU

» kinnitamata ja tollal eelistati vastutusriskastel ametikohtadel mehi. Detsembris 2012 avati Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudis Hilda Taba auditoorium.

Näituseruumi teise osas räägitakse lugusid veel paljudest naistest, kellel saatus ja olud ei võimaldanud end võimete kohaselt rakendada.

OSALUS JA VAATLUS

Näituseruumides on kümnete rõhuasetus väljendatud erisugustel viisidel: mõnes on rohkem osalust, teises vaatlust. 1930. aastate ruumis on loodud paralleelmaailm: ühelt poolt näeme riiki nii, nagu seda sooviti näidata Pätsi ajal, teisalt aga saame uudistada trotslikku Tartu siseilma.

Näiteks otsustati 1937. aastal jätta ära rahvusülikooli 1. detsembri aktus, sest kardeti tudengite rahutusi. «Sel ajal tekkis Tallinna ja Tartu vahel võimu ning vaimu terav vastuolu,» sõnas Rääsk.

1950. aastate alguses sattus aga kõige suurema löögi alla kehakultuuriteaduskond, kust vallandati protsentuaalselt kõige rohkem õppejõude.

Näitusel vaadeldakse nende inimeste saatust ja elulugu. Näiteks tuuakse esile Fred Kudu, kes oli kehakultuuri-teaduskonna ja Kääriku spordi baasi asutaja.

Õöl vastu 21. detsembrit 1965 oli ülikooli peahoones tulekahju, mille tagajärjel hävis 900 m² põrandapinnast (kogu peahoone põrandapinda oli 6255 m²). Eeluurimise käigus tuvastati, et põleng sai alguse elektririkkest hoone teisel

korrusel asunud üldfüüsika kateedri akendeta ruumis. Peahoone taastati 1. septembriks 1966, aula aga 28. aprilliks 1967. Ka sellele on pühendatud näitusel aega ja seda saab kogeda virtuaalreaalsuses suisa ise: pannes prillid pähe, leiab külastaja end põlenud aulast.

KEERULINE VALIK

Kuraatori sõnul oli näitusele lugusid valida küllaltki keeruline. Lähtuti sellest, et teemad pakuksid vastanduvaid seisukohti, mis paneksid mõtlema ja küsimusi esitama ning millel oleks ka tänapäeval tuntav mõju.

Rääsk tõi näite 1930. aastaid kirjeldavast näituseosast, kus räägitakse tsenseerimata, vabast mõttest. Nüüd on need küsimused pärast märtsis toimunud valimisi ajakirjanduse kaudu ühiskonnas jällegi tõstatatud.

Ülikooli aula põlengut saab seostada kurva juhtumiga Pariisist, kus põles hiljuti Jumalaema kirik – mõlemad on tähtsad sümbolid.

Näituse sihtrühm on kuraatori sõnul eeskätt Tartu Ülikooliga seotud inimesed, aga miks mitte ka noorem põlvkond, et rahvusülikooliga tutvuda. Samuti võiks see olla kasulik ja silmi avav kogemus välisüliõpilastele ja -õppejõududele, et saada rohkem teada, kuidas sündis väikese riigi ülikool ja mida tuli läbi elada.

Näitus on avatud 6. septembrini 2020. Näituse kuraatorid on Mairo Rääsk ja Mari-Liis Hämelainen. Kujundaja on Evelin Urm ja projektijuht Mairo Rääsk. UT

VEEL ÜKS NÄITUS

Aprillis avati TÜ kunstimuuseumis rahvusülikooli 100. aastapäevale pühendatud näitus «Ülikooli peahoone kunstis». Esimesel ainult peahoonet käsitleval kunstinäitusel eksponeeritakse muu hulgas nii 19. sajandi baltisaksa graafikat kui ka 20. sajandi töid, mis peegeldavad keerulisi aegu.

Näitusel esitatakse ligikaudu 50 kunsti-teost – maale, graafikat ja joonistusi 19. sajandi algusest tänapäevani –, andes nõnda omapärase, ühele hoonele keskendunud läbilõike baltisaksa ja Eesti kunstist.

Väljapaneku kõige uuem eksponaat on Rauno-Thomas Mossi uusversioon peahoonet kujutavast teosest, mis kuulub sarja «Minu ülikool».

Näituse intrigeerivaim osa on 20. sajandi keerulist poliitilist ajalugu peegeldavad teosed (autorid A. Pilar, A. Peerna, E. Kits).

Näituse «Ülikooli peahoone kunstis» kuraatorid on Kristiina Tiideberg ja Ingrid Sakh. Kujunduse autor on Peeter Laurits, kes on olnud TÜ vabade kunstide professor. ●

TARTU ÜLIKOOI PEAMINE EESMÄRK ON OLLA MAAILMATASEMEL ÜLIKOOI, MIS ON AVATUD JA KAASAV.

TÜ siht on olla senisest avatum ja kaasavam

ALMA MATER

MERILYN MERISALU
merilyn.merisalu@ut.ee

Konverents on üks tähtis samm aastate 2020–2025 arengukava koostamisel. Uue kava koostamine algas mullu sügisel ettepanekute kogumisega. Jaanuarist aprillini toimus toetav seminarisari, kus räägiti ühiselt läbi ülikooli arengu seisukohast

17. mail toimub TÜ peahoone aulas arengukonverents, kus arutletakse koos Eesti ja Euroopa asjatundjatega ülikooli pikaajalist arengut suunavate valikute üle ja otsitakse innustust uute sihtide seadmiseks. Ülikool tutvustab ambitsioonikat plaani jõuda 10–20 aastaga maailma saja parima ülikooli hulka.

olulised teemad ja toodi esile eri vaatenurgad.

Teadusprorektor Kristjan Vassil märkis juba teisel arengukava seminaril, et huviliste hulk on olnud üllatavalt suur ja saadud tagasiside väga kasulik. Seminaride tugevus seisnes tema sõnul mitmekesisel arutelul, mille käigus tulid välja erisugused arvamused ülikooli ees seisvate ohtude ja võimaluste kohta.

«Leidsime pärast esimest seminari, et saame kogutud kommentaare arengukomisjoni töös kasutada peaaegu sõnasõnalt,» rõõmustas ta.

Arengukava komisjoni esimehe, arendusprorektor Erik Puura sõnul on teemapõhine käsitusviis ja suurem avalik kaasamine ülikooli inimesi tööpoolest hästi kõnetanud.

«Seekordsed kaasavad seminarid olid väga populaarsed. »

» Oleme praeguseks kirja saanud umbes 40 alateemat, mis jagunevad üsna võrdselt nelja suurde plokkki,» rääkis Puura.

Uus arengukava ongi üles ehitatud neljale põhiteemale: õpe ja üliõpilased, teadus ja innovatsioon, organisatsioon ning koostöö.

ÕPE JA TEADUS

Õppes pööratakse senisest rohkem tähelepanu üliõpilaste kogemustele tervikuna. Selle mõtteviisi pakkusid välja üliõpilased ise, kes rõhutavad, et õpiaeg ei koosne ainult läbitud kursustest, vaid ka teistest võimalustest oma teadmisi ja oskusi arendada.

Õppeprorektor Aune Valk tõdes, et arusaam tulevikus vajaminevatest erialaülestest oskustest pole küll midagi senitundmatut, kuid uues arengukavas pannakse neile varasemast rohkem rõhku.

«Just terviklik ülikoolikogemus on see, mis neid oskusi arendab. Ei tohi võtta seisukohta, et välismaal veedetud semester segab õppekava täitmist või et igasugune õppekavaväline tegevus on lihtsalt vaba aja veetmine. Konkreet- sed õppeained on tähtsad, aga tähtis on väärtustada ka seda, et üliõpilane oleks mobiilne, osaleks üliõpilasorganisatsioonides ja teeks midagi muud arendavat,» tõi Valk näiteid.

Ülikooli põhilise arengusuuna sõnastas rektoraadi ning välistöötajate ja -üliõpilaste kohtumisel professor Marlon Dumas: peamine eesmärk on olla maailmaklassi ülikool. Igale maailmaklassi ülikoolile annavad näo selle tippteadla-

sed ja teaduskoolkonnad ning teaduspõhine õpe.

«Kui praeguses arengukavas oli eraldi rõhutatud ettevõtliku ülikooli arendusvajadust ja ettevõtluskoostööd, siis nüüd käsitleme teadust ja innovatsiooni lahutamatus seoses,» rääkis Erik Puura.

Peale kõigi muude ettevõtluskoostöö vormide on kindel prioriteet luua akadeemiliste töötajate ja ettevõtete arendustöötajate vaba liikumise süsteem, et nad saaksid suunduda ülikoolist ettevõttesse ja vastupidi.

HEAOLU JA KOOSTÖÖ

Puura kinnitusel on ülikooli kui organisatsiooni suurim väärtus inimesed. Ühest küljest on soov, et terve ülikoolipere järgiks ühiseid põhiväärtusi, ent väärtuslik on ka töötajate ja üliõpilaste heaolu tervikuna.

Ülikoolipere heaolu mõjutab ka senisest säästvam ja keskkonnanahoidlikum hoiak. Üliõpilasesindus on kokku

ÜLIKOOPIPERE VÕIKS JÄRGIDA ÜHISEID PÕHIVÄÄRTUSI, ENT VÄÄRTUSLIK ON KA TÖÖTAJATE JA ÜLIÕPILASTE HEAOLU ISE.

kutsunud roheline ülikooli tööühma ja selle ettepanekutel põhinev keskkonnaprogramm tuleb arengukava komisjonis varsti arutusele. Puura sõnul on tõenäoline, et selles vallas saab suur töö tehtud juba senise arengukava perioodi lõpuks.

Praegu kehtivas arengukavas ei ole eraldi esile toodud koostööd teiste ülikoolide, riigiasutuste ja ettevõtetega, samuti mitte vilistlastegevust.

Edukas olemiseks tuleb olla koostööks avatud nii Eestis kui ka rahvusvaheliselt. Nüüd pööratakse sellele teemale teenitult rohkem tähelepanu. Uus on ka rõhuasetus avatud kommunikatsioonile.

«Muidugi on tundlike teemade puhul raske hinnata, kui palju ja mida rääkida, aga tuleb arvestada, et meedia soovib vastuseid. Ülikooli suurem avatus ja parem kommunikatsioon on koostöö tähtsad osad, mida tuleb kindlasti arendada,» kinnitas Puura.

Uues arengukavas on ajakohasem ka rahvusvahelistumise käsitus. Siiani arvavad paljud, et ülikooli rahvusvahelistumine on justkui eesmärk iseeneses. Prorektorid kinnitavad, et see on pigem hea töö tulemus.

VÄRSKE PILK

Uute õppekavade ja teadusprojektide toetamiseks ei ole sageli muud võimalust, kui kaasata talente välismaalt. Nii

kujunebki välisõppejõudude ja -üliõpilaste arv üsna iseenesest – soov olla maailmatasemel ülikool tähendab paratamatult rahvusvahelistumist.

«Me ei hakka iialgi tegema raha teenimise eesmärgil õppekavasid, mis ei ole seotud meie pädevusaladega, ega tooma siia rahvusvahelistumise sildi all näiteks 10 000 hiinlast õppima. See ei ole meie eesmärk. Me tahame olla avatud maailma

ülikool, mitte kapseldunud rahvusriigi ülikool. Aga kõik see peab olema orgaaniline,» seletas Puura.

KEELEPÕHIMÕTTED

Rahvusvahelistumine tekitab ühiskonnas siiani mõningaid hirme, eelkõige kartust, et inglise keel tõrjub eesti keele kõrvale. Uues arengukavas on oma koht ka selgetel keelepõhimõtetel, mis peaksid seda kartust hajutama.

Uude arengukavva saab kirja terve hulk eesmärgi ja tegevussuundi, millega pööratakse suuremat tähelepanu eesti keele säilitamisele ja arendamisele. Ülikooli soov on, et õppejõud ja üliõpilased, kes jäävad Tartusse pikemaks ajaks, õpiksid ära eesti keele.

Samuti hakatakse rohkem tähelepanu pöörama eestikeelsele teadusterminoloogiale ja väärtustama eestikeelsete õpikute kirjutamist sama palju kui teaduspublikatsioone.

Arengukava on suhteliselt lühike dokument, milles lepitakse üldsõnaliselt kokku arengu-

suunad, mida ülikool soovib eesoleval perioodil järgida.

ÕPPEJÕUD JA ÜLIÕPILASED, KES JÄÄVAD TARTUSSE PIKEMAKS AJAKS, VÕIKSID ÄRA ÕPPIDA EESTI KEELE.

Praeguse arengukava juurde kuuluvad iga-aastased tegevuskavad, kus on kirjas umbes 20 tegevussuunda, mis aitavad arengueesmärgi saavutada. Sama meetodit on plaanis järgida ka uue arengukava puhul, kuid tegevuskavad koostatakse pikemaks ajaks kui üks aasta ning need täidavad konkreet- selt 40 arendusteemas seatud eesmärgi.

Prorektorid loodavad, et aastaks 2025, mil praegu ette valmistatava arengukava periood lõppeb, on Tartu Ülikool Põhjamaade parimate ülikoolide hulgas. Järjest kasvava rahvusvahelise tuntuse ja mõjuga Eesti rahvusülikool panustab järjest enam riigi ja majanduse arengusse ning pakub ülikooliperele nauditavat töö- ja õpikeskkonda.

Selleks on loomulikult vaja riigi kindlat tuge, st õppe- ja

teadustöö rahastamise kasvu. Aune Valk pakkus, et vahest näeme viie aasta jooksul ka seda, et lisaks kasvavale riigirahale tuleb osaline õppemaks kõigile – selle vajalikkuses jõuti arengukava viimasel seminaril üsna ühele meelele.

«Tipptasemel haridus on kallis ning õppemaks loob selgelt ka üliõpilaskonnas suuremad ootused ja kasvatab vajadust pingutada parema kvaliteedi nimel,» rääkis Valk.

Ambitsioonikas plaan jõuda 10–20 aastaga maailma saja parima ülikooli hulka on Eestile ja Tartu Ülikoolile jõukohane, aga selleks tuleb ka palju pingutada. UT

Loe täispikka artiklit veebist: www.ajakiri.ut.ee.

ARENGUKONVERENTS

17. mail toimuval arengukonverentsil otsitakse vastuseid küsimustele, milline on ülikoolide roll tänapäeva maailmas, kuidas leida Tartu Ülikoolis, aga ka ühiskonnas tasakaal rahvuskeele ja -kultuuri säilitamise ja arendamise ning üleilmastumise ja avatuse vahel ning kuidas saab TÜ aidata kaasa Eesti majanduse kiiremale arengule.

Konverentsil arutlevad kolme suure teema üle Uppsala Ülikooli rektor Eva Åkesson, TÜ teadus-

prorektor Kristjan Vassil, informaatikateadlane Dan Bogdanov, TÜ füüsikalise optika vanemteadur Heli Lukner, TÜ Läänemere regiooni intellektuaalse ajaloo vanemteadur ja kirjanik Meelis Friedenthal ning filmimees Ilmar Raag.

Osalema oodatakse kõiki, kes on huvitatud Tartu Ülikooli heast käekäigust. Registreerumine on veebilehel www.ut.ee/et/arengukonverents avatud 13. maini. ●

FOTO: MEELI KÜTTIM

DAN BOGDANOV: suhtlemine teeb ülikooli suuremaks

INTERVJU

Tartu Ülikooli arengukonverentsile esinema kutsutud Cybernetica AS-i privaatsustehnoloogiate osakonna juhataja Dan Bogdanov ütleb, et järgmise kümnendi kestel on ülikoolil ülesanne õpetada kogu ühiskonda.

SVEN PAULUS

vabakutseline ajakirjanik

Peale selle toonitab Bogdanov, et iga üliõpilane ja ülikooliga seotud ettevõtte aitab viia ellu ülikooli töötajate visiooni.

Olete informaatikateadlane. Kuidas võib infotehnoloogia mõjutada Tartu Ülikooli arengut?

On selge, et maailm liigub sennapoole, kus inimeste ja tehnoloogia tähtsus suureneb igas eluvaldkonnas.

See suundumus algas vaikselt juba siis, kui keele- tehnoloogia arvutistati ehk

muudeti tehniliseks. Sama on juhtunud mitmes muus valdkonnas. Digimine on toimunud muu hulgas bioloogias ja levib järjest uutele elualadele.

Näiteks uuritakse kultuuri- valdkonnas, kuidas esitada olemasolevaid kunstimälestisi digitaalselt ja luua uusi. Seda kõike võimaldavad nullid ja ühed: tehnoloogia ja arvuti- tehnika alustalad, mida saab esitada matemaatiliselt ning vaadelda arvutiteaduslikult.

See tähendab, et alus tuleb just arvutiteadusest ja matemaatikast. See aga ei tähenda, et need teadusharud peaksid määrama kõike. Kuigi arvuti- teadus ja matemaatika on uue

>>

» loomisel olulised, peab sisu tulema ikkagi inimestelt.

Kuhu võiks TÜ teie meelest edasi liikuda?

Tartu Ülikool on juba praegu teinud väga palju õigeid valikuid. Edukalt on loodud teadusarvutuste keskus, mis võimaldab teha bioinformaatikas palju murrangulist tööd.

OLULINE EI OLE ÕPETADA MITTE AINULT ÜLIÕPILASI, VAID ÜHISKONDA LAIEMALT.

Andmeanalüütika ja arvutitega on tugevalt seotud veel molekulaarbioloogia ning nende meetodite kasutamist on näha rohkem ka majanduses. Tartu Ülikool on sellega alustanud hästi ja kindlasti julgustan jätkama.

Järgmise suundumuse ja proovikivina näen andmepõhisust. Andmepõhiste otsuste tegemise distsipliini tuleks jagada tulevaste erialainimestega rohkem. Üliõpilastele tuleks õpetada, kuidas teha andmepõhiseid otsuseid. On oluline, et ühiskonnas oleksid inimesed, kes oskavad andmeid hankida ja tõlgendada ning aru saada otsustest, mida nende põhjal tehakse.

See puudutab väga suurt osa erialadest, näiteks sotsiaalteadusi ja sealt pärit metoodikat, samal ajal ka statistilisi meetodeid ning andmetöötluslahendusi.

Kas TÜ annab teie kui ettevõtja arvates piisavalt hea kõrghariduse, et inimesed

saaksid töötada ning teha karjääri ettevõtetes ja IT-valdkonnas?

Muidugi! Tartu Ülikool on loonud kõik võimalused, et anda hea kõrgharidus. Lõpuks peab aga üliõpilane valima, kui palju ta neid võimalusi kasutab.

Tartu Ülikool on täiesti maailmatasemel. Olen siit

saanud väga hea hariduse, mis on tulnud kasuks, olgu ma reisinud kuhu tahes: Stanfordini, Massachusettsisse või Aasia ja Euroopa ülikoolidesse. Kui tudeng tahab, saab ta TÜ-st maailma tipptasemel hariduse.

Mis ülesanded seisavad teie meelest TÜ ees järgmise kümne aasta jooksul?

Omaette proovikivi on dialoog ühiskonnaga. Oluline ei ole õpetada mitte ainult üliõpilasi, vaid ühiskonda laiemalt. Praegu käivad tudengid ülikoolis ja õpivad seal paljutki, kuid ülikooli meetodit ehk distsiplineeritud käsitlust läheb vaja ka hiljem: siis, kui analüütikud hakkavad tegema ettevõtetes, riigiasutustes või mujal otsuseid.

Ülikool peaks looma elukestva tugistruktuuri, mis võimaldaks inimestel pöörduda tagasi *alma mater*'i poole ja küsida küsimusi. See oleks abiks näiteks tehnoloogia-sektoris, kus ettevõtted peavad otsustama, kas minna kaasa

mõne tehnoloogilise hullusega. Kas see on üldse midagi, mis neid tegelikult aitab, või juhib see ressursse hoopis kõrvale? Selline struktuur peab olema miski, mille kaudu ettevõtja saab ülikoolilt selget ja tasakaalukat nõu.

Mida ning miks tuleks pidada ülikoolis ja kõrghariduses üldse tähtsaks?

Kõige tähtsam sõnum on see: «Inimesed otsustavad kõik.» Üliõpilastele ja õppejõududele peab looma järjepidevalt võimalusi. Väga palju on juba tehtud. Tunnistan, et olen ka ise Tartu Ülikooli pakutud võimalusi aeg-ajalt kasutanud.

Ülimalt vajalik on hoida kontakti ja edendada suhtlust, näiteks seda, kuidas õppejõud-teadurid suhtlevad üliõpilaste ja ettevõtetega. Tegelikult ongi nemad mingis mõttes need, kes viivad teadlaste, õppejõudude ja muu personali visiooni ellu.

Visioon võib tihtipeale olla ülikooli ja selle inimeste oma, kuid et viia ideid ellu, on vaja veidi teistsugust keskkonda. Niimoodi saabki ülikool lõpuks palju suuremaks ega koosne ainult neist inimestest, kes õpivad ja töötavad siin praegu.

Millest plaanite rääkida arengukonverentsil?

Mul on plaan pidada ettekanne just võimaluste loomisest. Tahan tuua mõne isiklikuma näite ja anda nendest lähtudes ka pragmaatilisi soovitusi. Soovin märkida ära paar head algatust

ja rõhutada seda, et tegelikult ei ole kogu maailm ainult infotehnoloogia. Minul on praeguseks olnud võimalus teha peaaegu iga teaduskonnaga suurepärase koostööd. Julgustan seda tegema ka teisi.

Kuidas soodustada ülikooli ja ettevõtete kestlikku koostööd veelgi rohkem?

Mina usun, et vastus on küpsuses. Eestis on ettevõtluse ja ülikoolide koostööd edendatud mitme toetusmeetmega ning paljude aastate jooksul. Olles olnud ise selle maailma sees, ei näe ma kiireid lahendusi. Usun, et koostööd toetav organisatsioonikultuur peab lihtsalt arenema välja mõlemal poolel.

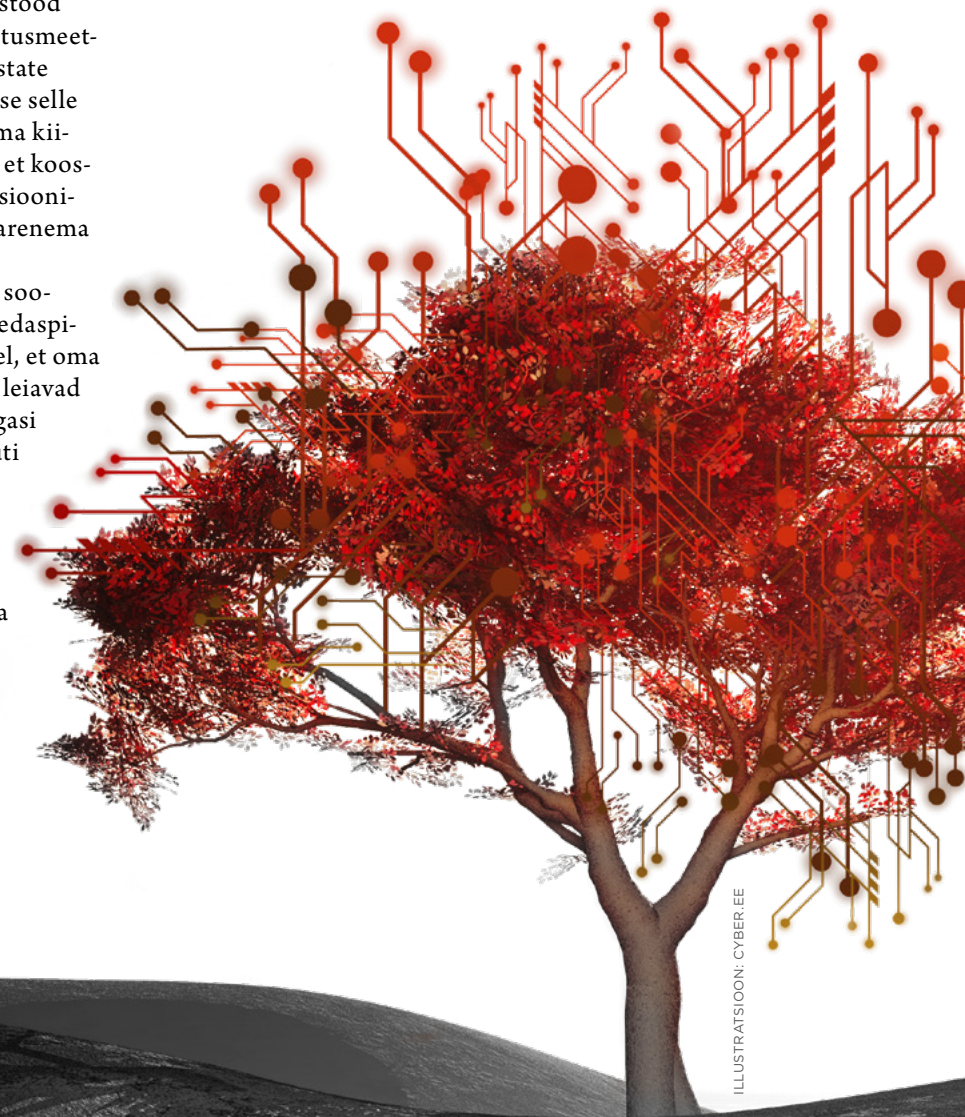
Loomulikult tuleb soodustada koostööd ka edaspidi. Näiteks olen kindel, et oma üliõpilaste ettevõtted leiavad tõenäolisemalt tee tagasi ülikooli juurde. Samuti tuleb üha teavitada edulugudest. See peaks täitma ühiskonnas ka laiemat eesmärki: väärtustada teadmispõhist majandust ja teadustööd üldiselt.

Tehnoloogia areneb väga kiiresti. Milliseks võib selles kontekstis kujuneda kõrghariduse tulevik?

Muutuvad teabe ja seega ka õppematerjalide tarbimise harjumused. Videokursused ja interaktiivsed õppematerjalid võimaldavad teatud piirini õpetada väiksema arvu õppejõududega rohkem tudengeid, seda muidugi siis, kui on tehtud esmane ajaline ja rahaline investering.

Selles on paraku mõningane eelis välismaistel ülikoolidel, kes on juba suutnud oma kursusepakette edukalt turustada.

Samal ajal on tähtis isiklik kontakt, esmajoones nende puhul, kes on jäänud teistest maha või vastupidi, jõudnud ülejäänutest liiga ette. Eesti on väike, meil ei ole kuigi palju noori ja kindlasti ei tohiks jätta kedagi maha.

ILLUSTRATSIOON: CYBER.EE

LÄHME KOOS!

Tartu Ülikooli kõigi aegade suurim vilistlaste kokkutulek
18. mai 2019

12.00 Vilistlaste kokkutuleku avamine

Tartu Ülikooli peahoone ees

13.00 Üritused üle Tartu

- » Nostalgilised kohvikud eripakkumistega
- » Ringkäigud ülikooli hoonetes
- » Ajaveetmine kursusekaaslastega broneeritud ruumides
- » Akadeemilised testid
- » Linnaorienteerumine, näitused, maleturniirid, Wild Est, pingpong, lauamängud

13.00 Mõttetalgud päevakajalistel teemadel

Toomemäel

16.45 Restaureeritud filmi «*Alma Mater Tartuensis*» esmalinastus

Tartu Ülikooli aulas

18.00 Ühislaulmine *alma mater*'i auks

Raekoja platsil

20.00 Rongkäik

Raekoja platsilt Tartu Ülikooli spordihoonesse

20.30 Vilistlaspidu. Esinevad Curly Strings, Ultima Thule, Marten Kuningas jt

Tartu Ülikooli spordihoones

Piletid saadaval Piletilevis

Lisateave: kokkutulek.utalumni.ee

FOTO: ANDRES TENNUS

Mai keskpaik meelitab vilistlased Tartusse

ALMA MATER

18. mail toimub Tartus aegade suurim vilistlaskokkutulek, mille korraldamises lööb kaasa terve ülikoolipere. Tihe programm hõlmab nii loenguid ja mõttetalguid kui ka laulu, tantsu ning muud toredat ajaveetmist armsate kursusekaaslaste ja kunagiste õppejõududega.

MERILYN MERISALU
merilyn.merisalu@ut.ee

Eesti suurima vilistlaskogukonnaga Tartu Ülikool – umbes 100 000 vilistlast – on hakanud viimastel aastatel pöörama vilistlassuhtlusele järjest rohkem tähelepanu.

Eesti turunduse ja vilistlas-tegevuse juht Karin Kustavus

kiitis, et paljud ülikooli lõpetanud tahavad anda midagi ülikoolile tagasi. Nad on hea meelega kaasatud praktikutena õppetöösse ja annavad praegustele üliõpilastele nõu.

«Meie jaoks on väga tähtis ka see, et vilistlased on praeguses arengukavas ühe eesmärgina sees ja järgmises arengukavas on plaan pöörata vilistlastegevusele veel suuremat tähelepanu. See on selge märk, et vilistlased on ka ülikoolile tähtsad,» kinnitas Kustavus.

Vilistlastega kontakti hoidmisel mängivad kesket rolli instituudid, kellel on endiste üliõpilastega kõige otsesem side. Suured üleülikoolilised vilistlasprojektid, nagu vilistlaskokkutulekud, iga-aastane mentorlusprogramm ja vilistlasvõrgustik utalumni.ee, on tegevuses alles esimesi aastaid. Võrgustikul on praeguseks üle 7000 liikme, mai lõpuks loodetakse ületada 10 000 piiri.

SUUREM MEIETUNNE

Kõige uuem üldise vilistlas-tegevuse projekt on aprilli keskel välja kuulutatud kampania, millega paluti rahvus-ülikooli sajanda sünnipäeva tähistamiseks märkida end üles vilistlas perekondadel, kus on Tartu Ülikoolis õppinuid vähemalt kaks põlvkonda. Juba esimese nädalaga andis endast teada 150 perekonda.

«See on kindel märk, et vilistlased tunnevad pere õpingutraditsiooni üle suurt

uhkust. Tartu Ülikool ei oleks uue Euroopa parim ülikool, kui meil poleks vilistlasi, kellest paljud töötavad meil edasi õppejõudude ja teadlastena. Side, mis luuakse sisseastumisel, võib kesta põlvtest põlve. See suurendab ülikooli meie-tunnet,» rääkis Kustavus.

Mai keskpaiga teine suur vilistlaskokkutulek teenib sama eesmärgi: aidata vilistlastel hoida kontakti ülikooliga, aga ka oma õpingukaaslaste ja õppejõududega. Esimene kogu Tartu Ülikooli vilistlaste kokkutulek toimus 2016. aastal. Piletiostjaid oli siis üle 2000. Tänavu loodavad korraldajad meelitada mitmekesise kavaga kohale veel rohkem rahvast.

ÜRITUSI ÜLE LINNA

Vilistlaspäeva «Lähme koos!» projektijuhi, turunduse peaspetsialisti Karl Vetemaa sõnul on selgi aastal kokkutulekule oodatud peale vilistlaste ka ülikooli töötajad, kellest paljud on andnud üliõpilaste vilistlaseks saamisest suure panuse.

Samuti kaasatakse vilistlaskokkutuleku korraldamisse praegusi üliõpilasi, kes aitavad üle linna toimuvaid üritusi vabatahtlikena hallata: juhendavad osalejaid, müüvad pileteid, valmistavad ette õhtust pidu jm.

«Nii näevad nad lähedalt, mis ootab neid tulevikus ees, ja saavad juba praegu meie vilistlasperega paremini tutvaks. Selline suhtlusvõrgustik tuleb elus kindlasti kasuks,»

>>

» sest TÜ vilistlasi on tõesti igal elualal,» ütles Vetemaa.

Kokkutuleku avab kesk-päeval ülikooli peahoone ees rektor Toomas Asser. Pärast tervituskõnesid saavad kõik valida endale meelepärase ürituse või saada lihtsalt kursusekaaslastega selleks broneeritud ruumis kokku.

Toomemäel on kõigil huvilistel võimalik osaleda mõttetalgutel, kus arutletakse üheksal Tartu Ülikooli ja linna ning Eesti ühiskonda puudutaval teemal. See on omamoodi jätk eelmise päeva ülikooli arengukonverentsile.

Terve päeva jooksul toimub üle linna veel väga palju üritusi. Vilistlaspäevadest on saanud hea näide, kuidas aktiivsemate institutide kõrval innustuvad ka

teised ja pakuvad oma endistele üliõpilastele põnevat tegevust.

Instituudid korraldavad vilistlastele avatud uste päevi, ekskursioone ja muid ühisüritusi, et nad saaksid tutvuda lähemalt sellega, kus ja kuidas praegusi tudengeid õpetatakse. Tuntud õppejõud peavad loenguid populaarteaduslikel teemadel ja jagavad mälestusi. Näiteks räägib professor Mart Ustav sellest, mis kasu on teadusest Eestile, ning professor Ain Raal peab loengu pealkirjaga «Ühe tudengipoisi meenutusi ja mõtisklusi farmaatsiaõpingutest».

KOHAL KA KOLLEDŽID

Tartu vilistlaspäevast võtavad aktiivselt osa ka ülikooli teiste linnade kolledžid. Oma programm on nii Viljandi kul-

tuuriakadeemial kui ka Pärnu kolledžil. Kolledži turundus-spetsialist Birgit Tuulemäe kinnitas, et tänavu 23. sünnipäeva pidav kolledž toob oma vilistlased Tartusse lausa tasuta eribussiga, mis viib peolised ka pärast suvepealinna tagasi.

«Pärnakate pesaks on Lossi 36 õppehoones sätitud kaks auditooriumi. Kolledži lounge'is segab ja jagab jooke direktor Garri Raagmaa ning plaate keerutab sotsiaaltöö õppejõud Valter Parve,» rääkis Tuulemäe.

Kohaletulnud saavad osaleda traditsioonilisel viktoriinil «Kas tunned Pärnu kolledžit?». Näha saab ka mustkunsti, kino ja teatrit, mille eest hoolitseb tudengiteatri projektijuht Meelis Sarv.

Võimalust broneerida ülikooli hoonete ruume on kasutanud usinasti teisedki. Vilistlaspäeva kodulehel on kirjas kõigi valdkondade hoonete vabad ruumid, mida saavad pileti ostnud reserveerida enda kursuse- või teiste õpingukaaslaste kokkusaamiseks.

VÕIMALIK REKORD

Õhtul kell 18 on kõik vilistlased oodatud Raekoja platsile, kus toimub ülikooli kooride eestvedamisel *alma mater*'i auks ühislaulmine ja tehakse vilistlastest ühispilt.

Maailma seni suurimaks tunnistatud vilistlaste koolikokkutulek peeti 2017. aastal Indias, kui Gunturis jäädvustati ühele pildile kahe haridusasutuse 4268 endist õpilast.

Võimalik, et Tartus sünnib uus Guinnessi rekord.

«Guinnessi rekordi saavutamiseks peaksime saama pildile kokku umbes 4300 TÜ vilistlast. Ma ei oska öelda, kas jõuame selleni tänavusel või mõnel järgmisel kokkutulekul, aga see on kindlasti võimalik,» rääkis Vetemaa.

Vilistlaspäev lõpeb suure peoga ülikooli spordihoones, kuhu minnakse üheskoos Raekoja platsilt üle Kaarsilla ja mööda Emajõe kallast. Peolised saavad veeta aega kahes saalis.

«Oleme varasematest suurüritustest õppinud, et kõik inimesed ei soovi teha korraka samu asju. Seepärast pakume ühes saalis võimalust vaiksemas keskkonnas rahulikult rääkida ja meenutada ülikooliaega ning

teises kuulata bände, tantsida ja nautida melu,» ütles Vetemaa.

Vilistlaspäeva peol esinevad Curly Strings, Marten Kuningas ja Ultima Thule. Plaadimuusikat mängib Kersten Kõrge. Sümbolne on kindlasti see, et suur osa esinejatest on Tartu Ülikooli vilistlased.

«See on põhjus taaskohtumiseks, et vaadata ühiselt üle oma kunagised õpinguruumid. Programm on tihe ja tegevusi leiab igale vanusele. Paljudele vilistlastele on see hea põhjus tulla üle pika aja Tartusse,» nimetas Karin Kustavus näiteid, miks vilistlaskokkutulekust osa võetakse.

Vilistlaskokkutulek on aastapikkuse programmi «Rahvusülikool 100» üks tähtsündmusi. UT

KÜSITLUS

Mis meenub teile esimesena, kui mõtlete tagasi oma õpinguajale Tartu Ülikoolis?

HELGI SILM

vilistlane 1966
(ravi ja pediatría),
meditsiiniteaduste
valdkonna
emeriitprofessor

Mis mulle kõige esimesena meelde tuleb? Õpinguaeg oli väga kiire ja tõine. Meil oli palju jooksmist üle linna – mitte nagu praegu, kui kõik arstiõppe võimalused on suhteliselt ühes kohas koos. Kursus oli tore ja kokkuhoidv, käime siiaaani koos, kuigi lõpetamisest on möödas juba üle 50 aasta. Huvitav on tõdeda, et paljudest meist said ülikooli professorid. ●

ANDRES LAANEMETS

vilistlane 1993
(kehakultuur),
Pärnu Sütevaka
Humanitaar-
gümnaasiumi
direktor

Esimesena meenub vabadus. 1990. aastate algul oli Eesti alles taasiseseisvunud ja tundus, et kõik on võimalik. Tartus sain esimest korda näiteks õppeaineid valida, ise otsuseid teha. Tuled ja lähed siis, kui tahad, kohtud inimestega, kellel on samad huvid. Ülikoolist saad ju sõbrad, kes jäävad. Mõnega neist saan kindlasti igal aastal kokku, umbes iga viie aasta tagant üritame suurema kokkutuleku teha. Nüüdki Tartusse sõites tuleb linna piirile jõudes soe tunne sisse, sest paljude kohtadega seostub midagi ülikooliajast. ●

MARTEN KUNINGAS

vilistlane 2009
(ajakirjandus ja
suhtekorraldus),
vabakutseline artist

Olid aktiivsed ajad Gen-klubis – esinesime mu tollase bändi Leegitseva Sidruniga väga palju ja võtsin kõike seda üsna kirglikult. Vahepeal oli mul isegi väike dilemma, kas jätkata ülikooliteed või pühenduda ainult muusikale, aga võtsin end siiski kokku. Veel on selgelt meeles lõputöö kirjutamise aeg ja tegelikult ka järgnev aasta, kui esinesin aktusel endast aasta hiljem lõpetanutele. Sattusin seal kokku oma juhendaja Peeter Vihalemmaga, kes ütles mulle sõnad, mis on mind pikaks ajaks saatma jäänud: «Näed, igasugu sündmusi tuleb elus ette!» ●

Maailma parima mulla otsingul

ETTEVÕTLUS

Tartu Ülikooli füüsika instituudi ja idufirma OÜ Click & Grow koostöö maailma parima, loodushoidliku mulla otsingul tõi projekti lõpuks kaasa rohkem küsimusi kui vastuseid.

SVEN PAULUS

vabakutseline ajakirjanik

Nutikaid ja uuenduslike taimekasvatuspotte ning ürdiaedu arendav Click & Grow seisis kolm aastat tagasi keeruka ülesande ees. Firma soovis arendada edasi oma pottides kasutatavat tasakaalustatud toitekeskkonna tehnoloogiat SmartSoil. Eesmärk oli asendada senine polümeermaterjal samalaadsete omadustega, ent biolaguneva, loodusliku ja odavama komposiitmaterjaliga.

«Kui tahad oma toodet maailmas müüa, siis peab sel alati olema kõik parim: nii lamp, muld, kastmissüsteem, kooste kui ka kasutusjuhend,» tõi Click & Grow' arendusjuht Priit Pedastsaar esile projekti käima-lükkamise põhjused.

Ka varem TÜ-ga näiteks nii leedlampide spektrite kui ka taime hingamise mõõtmise asjus koostööd teinud firma võttis ühendust ülikooli materjaliteadlastega ja koos asuti nuputama viise, kuidas luua taimekasvuks parim substraat.

Mõne aja pärast leitiigi koostööks sobiv vorm ja rahastus. Selleks sai SA Archimedese ja Eesti Teadusagentuuri pakutav nutika spetsialiseerumise rakendus-uuringute meede Nutikas, mis toob kokku Eesti ettevõtted ja teadusasutused. Seejärel võis 176 400 euro suurune tootearendusprojekt alata.

TEADLASTE KAASAMISE VÄÄRTUS

Pedatsaare sõnul on firma viimase üheksa aasta jooksul rääkinud kõigi Eesti suurimate ülikoolidega, aga seni on see

alati olnud võrdlemisi keeruline, projektipõhine ja lühike tegevus.

«Lähed koputad uksele, näed hinnakirja ja tellid. Aga kui targad teadlased mõtleavad sinu tegevuse peale, siis on see väga suur väärtus ja erineb tuntuvalt sellest, kui lased teha hinnakirja alusel laboris mõne analüüsi,» kirjeldas Pedastsaar.

Seega andis eelmainitud meede võimaluse teha koostööd paremini, pakkudes ühtlasi rohkem vabadust ja püsivust. Mõni probleem on tootearenduses niivõrd kompleksne, et vajab paar aastat tegelemist, ja just seda Nutikas võimaldaski.

FOTOD: 3 X SVEN PAULUS

Nii kirjutati algsesse arendusplaani eesmärk töötada välja looduslik ja biolagunev liimaine, mis aitaks hoida kasvusubstraadi komponente koos.

Projektis osalenud TÜ materjaliteaduse teadur Martin Järvekülg rääkis, et koostööpartneritel oli väga selge soov saada tootmisse maailma parim muld, mis kasvataks taimi kõige tõhusamalt. Sooviti, et substraat oleks võimalikult loodushoidlik ning et ka selle tootmine oleks lihtne ja keskkonnasäästlik.

Seejuures tuli samuti arvestada materjali poorsuse ning liimaine hüdrofiilsusega, et

turba ja kookose massist substraat saaks piisavalt märguda. Tuli leida võimalikud liimained ning teha neist sobivad ja õige kujuga tükid. Seejärel sai hakata nende sees katsetama taime kasvamist.

«Katsetasime neid algul ühe taimeliigiga ja selle õnnestudes juba teistega. Seejärel tegime hinnaarvestuse ja hindasime skaleeritavust, et saada valmis potentsiaalselt tööstuslik retsept,» ütles Järvekülg.

Projekti muutis keeruliseks asjaolu, et selle tuum oli elus komponent ehk kasvav taim. Click & Grow' taimefüsioloog

NUTIPOTID TEEVAD MAITSE-TAIMEDE KASVATAMISE LIHTSAKS.

TŠILLIPIPRAD CLICK & GROW' TAIMELABORI RIILITEL.

Ann Inger Kari sõnul moodustas suure osa ettevõtmisest taimekatsete tegemine: taimed pidid otsustama, kas neile meeldib arendatav materjal või mitte.

TAIMED HINDASID PROGRESSI

«Hindasime seda näiteks idanemiskiiruse järgi. Jälgisime taimekasvu visuaalselt ja katse lõpus kaalusime taimed, et hinnata nende kasvatatud biomassi hulka,» ütles ta.

Peale selle kasutati projekti käigus mitmesuguseid muudatavaid parameetreid, katsetades nii vee- kui ka katalüsaatorihulgaga. ➤

» «Kui esialgses arendusplaanis võis strateegiaid olla umbes kümme, siis lõpuks oli läbiproovitud variante paar korra rohkem,» märkis Järvekülge. Seda, et projekti lõpuks kerkis küsimusi tunduvalt rohkem kui vastuseid, mõõniskas Pedastsaar, kelle sõnul on seetõttu plaanis projekti jätkata.

Väljatöötatud kasvusubstraadi põhimõte on sarnane sellega, mis oli tootel ka varem: looduslike kiude hoiab koos liim, et aine ei pudiseks laiali, ent samal ajal imab substraat korralikult vett ning hoiab sobivat niiskust ja õhku, et taim saaks kasvada. Ka on kasvupinnases väetised ja lisaained.

«Mulda on vaja lubjata, et sel oleks õige happesus. Samuti on selles tootelemendid ja katsetamine ka mükoriisadega,» rääkis Pedastsaar.

Uue kasvusubstraadi loomisel võeti üheks sihiks selle biolagunevus, kuna Click & Grow

proovib iga etapiga minna üha loodushoidlikumaks. Kari sõnul on see ühest küljest mõistlik ja teisalt moekas. Ka Pedastsaare meelest on vastutustunne plaanide ees oluline, sest taimesõpradena on nad ettevõttes ka loodusesõbrad.

VÕIMALUS PALGATA ENDALE KOLM MATERJALITEADLAST ON ALUSTAVA ETTEVÕTTE JAOKS HINDAMATU.

Järvekülge sõnul võttis TÜ materjaliteadlaste töörühm projektiga liitudes ette konkreetse küsimuse, millele vastamiseks puudus neil enne sisuliselt iga sugune kompetentsus. Ettevõtte on paratamatult alati selles lõksus, et Eestis on teadlased olemas, aga võimalus, et nad oskavad firma spetsiifilistele küsimustele kohe vastata, on tegelikult väga väike.

Projekt andis teadlastele võimaluse teha lähteülesanne enda-

le selgeks, kohaneda olukorraga ja saada aru, kuidas seesuguseid ülesandeid lahendada. Ettevõtte jäi väga rahule, sest nüüd on nende tutvusringkonnas palju rohkem teadlasi, kelle teadmistest ja abist võib ka tulevikus väga palju kasu olla.

«Ettevõtjana on see väga tore, et saad alustava firma palgata endale kolm materjaliteadlast, mis muidu oleks mõeldamatu,» kiitis Pedastsaar.

Kuigi ettevõttes on turundajad, klienditoespetsialistid, müügimehed ja aednikud, on selline luksus nagu oma teadlane, Pedastsaare sõnul väikese ettevõtte jaoks üpris haruldane. UT

Loe täispikka artiklit veebist: www.ajakiri.ut.ee.

ÜLIÕPILASED LEIAVAD, ET TÜ PEAKS NÄITAMA ROHKEM EESKUJU OMA KESKKONNASÄSTLIKUSEGA.

Tudengid seisavad rohelise ülikooli eest

VÄRSKE PILK

SANDRA SAAR
sandra.saar@ut.ee

Elmise aasta lõpus kutsus Tartu Ülikooli üliõpilasesindus kokku rohelise ülikooli töörühma.

Aasta tagasi pööras Universitas Tartuensis tähelepanu sellele, et Tartu Ülikool ei seostu eriti rohelise ülikooli kuvandiga, kuigi 2015.–2020. aasta arengukavas on võetud selleks siht. Uus arengukava võimaldab aga seada sihi selgemaks.

Sellest, et teiste kõrgkoolidega võrreldes pöörab Tartu Ülikool keskkonnateemadele tähelepanu pigem vähe, oli räägitud nii üliõpilasesinduses kui ka rektoraadis ja koostamise ajaks oli teema muutunud väga päevakajaliseks.

Üliõpilaskonna aseesimees Karl Lembit Laane sõnas, et rektoraadis on toodud esile, kuidas rohelise ülikooli põhimõte on seni jäänud arengukavas veidike kahe silma vahele. «Samal ajal on üliõpilased heitnud ka ise ette, et

TÜ DELTA MAJANDUSKONVERENTS

17. mail korraldavad TÜ majandusteaduskond ning ettevõtlus- ja innovatsiooni-keskus Dorpati konverentsikeskuses majanduskonverentsi, mis keskendub sel aastal uuenduslikkusele. Avasessiooni juhatavad sisse SEB grupi innovatsioonidirektor Mart Maasik ja Tallinna Lennujaama kommertsjuht Eero Pärgmäe. Pärastlõunal jagavad kuues üheaegses teemaplokis oma ala asjatundjad huvitavaid teadmisi ja mõtteid viimase aja kõige innovaatilisemate lahenduste kohta.

Peale selle saab kuulata ja vaadata TÜ majandusteaduskonna tudengite lõputööde

esitlusi ning elada kaasa Lõuna-Eesti suurima noorte äri- ja projektiideede võistluse Kaleidoskoop põnevale finaali. Esimeses voorus valitakse välja kümme parimat meeskonda ning teises voorus selgitatakse välja võitja.

Päeva lõpetab pidu Dorpatis, kus esineb ansambel Bossenova.

Kõik tudengid, vilistlased, õppejõud ja teised, kes huvituvad majandusmaailma uusimatest suundumustest, on oodatud konverentsil osalema.

Täpsem kava ja registreerimine kodulehel www.deltamajanduskonverents.ee. ●

» kõrgkoolil on omajagu puudusi, mis mujal näivad olevat likvideeritud,» sõnas aseesimees. Peamiselt on üliõpilased viidanud jäätmete sortimisele, mida ülikoolis üldjuhul ei tehta.

«Kuna uus arengukava pakkus «võimaluste akna», mõtlesime formuleerida need soovid ettepanekuteks,» sedastas Laane. Nii otsustaski töörühm esitada aasta alguses ideed, kuidas muuta ülikool säästvamaks ja keskkonnanaholiikumaks.

HEA EESKUJU

TÜ arendusprorektoril Erik Puural on hea meel, et üliõpilased on sel teemal nii aktiivsed. «Ülikool tahab olla hea eeskuju ja ühiskonna suunanäitaja. Kui ausalt tunnista, on ülikoolis veel päris palju vanamoodsat suhtumist, näiteks et prügi sortida ei ole mõtet, sest kõik pannakse nagunii kokku. Noortel on aga teistsugune suhtumine ja keskkonnateadlikkus on kasvamas,» sõnas ta.

Laane ütles, et ettepanekud ei ole TÜÜE ametlikud seiskohad, sest volikogu ei ole neid kinnitanud. Üliõpilaskonna juhatus kutsus lihtsalt kokku töörühma, mis hõlmas eri organisatsioonide liikmeid, aga ka teisi rohelist mõtteviisi pooldavaid üliõpilasi.

«Liikugu maailm kui tahes kindlalt hävingu poole, meie teeme kõik endast oleneva, et seda vältida, või vähemalt ei aita sellele kaasa. Külvame praegu oma otsustega seemneid, mille vilju ei lõika mitte ainult meie, vaid ka tulevased põlv. On meie teha, kas anname neile põhjust meenutada

meid helduse või põlgusega – meie ja ei kellegi teise,» põhjendas Laane teema tähtsust.

Esitatud ettepanekud puudutavad seitset valdkonda: energiatarbimist, veekasutust, jäätmekäitlust, transporti, haljastust, toitlustust ning ülikooli liikmeskonna teadlikkust ja

KUI ÜLIKOO LIS TOIMUVAD ÜRITUSED, SIIS PEAKS TÖÖRÜHMA MEELEST SEAL KINDLASTI TARVITAMA KORDUSKASUTATAVAID NÕUSID JA EELISTAMA TAIMETOITU.

tegevust. «Iga valdkonna kohta on sõnastatud laiem visioon ja konkreetsed ettepanekud,» rääkis üliõpilaskonna aseesimees.

Nagu öeldud, on üks ettepanekutes puudutatud valdkond energiatarbimine. Töörühm soovib aastaks 2050 jõuda CO₂-neutraalsuseni. Selleks tuleb elektri- ja soojusenergiast eelistada taastuvenergialahendusi ning võtta uuenduslikke energiasäästumeetmeid. Samuti soovitatakse kasutada ülikooli hoonetes ära võimalikult palju päeva valgust ja sellest soovitusel peaks ka uute ülikoolihoonete rajamisel lähtuma.

ROHKEM KRAANIVETT

Mis puudutab veekasutust, siis pudelivee asemel peaks ülikool soodustama kraanivee tarbimist. Selleks tuleks teha kraanivesi kättesaadavamaks ja vähendada vee raiskamist. Noored soovivad paigaldada ülikooli hoonetes igale korrusele veepudeli täitmiseks sobivad pikemad kraanid ning võtta kasutusele liikumistundlikud

ja väiksema vooluhulgaga veesegistid.

Kui aga ülikoolis toimuvad üritused, peaks töörühma meelest seal kindlasti tarvitama korduskasutatavaid nõusid ja eelistama taimetoitu. Viimast tuleb soosida eelkõige sellepärast, et Tervise Arengu

Instituudi andmetel söövad eestlased liha juba tervisele kahjulikus koguses, samuti on loomatööstus üks suuremaid kasvuhooonegaaside allikaid. See seisukoht ei puuduta isiklike tarbimiseelistusi, vaid ainult ülikooli korraldatud üritusi.

Ülikooli haljastuses saaks noorte arvates olla samuti tükk maad loodussäästlikum. Näiteks tuleks lõpetada lehe- ja lumepuhurite kasutamine, istutada hooajaliste taimede asemel püsikuid ning suurendada hoonete õhukvaliteedi parandamiseks toataimede hulka.

Jäätmekäitluse valdkonnas on töörühma meelest kõige tähtsam vähendada jäätmete teket. Toidu- ja haljastusjäätmed peaks kompostima ning saadud komposti kasutama ülikooli haljasalade viljakuse parandamiseks. Kõigis ülikooli hoonetes tuleks sortida igat liiki jäätmeid.

Mis puudutab transporti, siis peaks tudengite arvates tagama head võimalused selleks, et ülikoolis saaks käia

keskkonnasäästliku sõiduvahendiga. Töörühm rõhutas, et selleks tuleks eelkõige luua nutikas ja hästi korraldatud rattakasutussüsteem. Aga ka töötajad saavad aidata selles vallas kaasa, kui teha vähem töösõite ja pidada koosolekuid sagedamini virtuaalselt.

Laane ütles, et ükski eelnimetatud põhimõte ei saa tegelikkuseks, kui ülikoolipere pole sellest teadlik ega käitu selle järgi. «Inimeste teadlikkuse suurendamiseks tuleb neid sõnumeid ikka ja jälle korrata, rääkida praegusest olukorrast ja arengusuundadest

ning toetada keskkonnasäästlikku käitumist uute tavade ja juhenditega,» rääkis aseesimees.

Õppeprorektor Aune Valk ütles, et peaksime püüdma oma teadmisi ka ellu viia. «Meil inimesed küll teavad, kuidas peaks miski olema, aga tihti peale seda teadmist ei rakendata. Ülikool saab olla eeskuju ja luua võimalused, kuidas asjakohaselt ka käituda,» sõnas Valk.

Kuigi meil on minna veel pikk tee, on Laane sõnul hea tõdeda, et võime oma tegevuses toetuda rahvusvahelistele liiku-

mistele ja tavadele ning õppida teistelt ülikoolidelt ning vaba- ja erasektori organisatsioonidelt. «On tähtis, et tegeleksime nende teemadega järjepidevalt, mitte ainult projekti käigus,» lisas ta.

Rohelise ülikooli töörühma tööd juhtis TÜÜE ning sellest võtsid osa Tartu Ülikooli üliõpilased, Bioteaduste Üliõpilaste Selts, Eesti Roheline Liikumine ja Tartu Üliõpilaste Looduskaitsering. Ettepanekud sõnastasid Laura Vilbiks, Kaisa Jõgeva, Madis Vasser, Merilin Raudna-Kristoffersen, Kaia Solnik ja Valentina Rukins. UT

TUDENG KÜSIB

Kuidas valmistada lõputöö kaitsmiseks?

LEA NAGIRNAJA SHARIPHA RZAYEVA

õppeosakonna nõustamiskeskuse
üliõpilaspõhholoogid

Kaitsmine on lõputöö protsessi üks olulisemaid osi. Sageli võib ainuüksi mõte lõputöö kaitsmisest suurt ärevust ja hirmu tekitada. Pea meeles, et nii lõputööd kirjutades kui ka kaitsmiseks valmistudes on vaja planeerida oma aega efektiivselt!

Esitame allpool praktilisi näpunäiteid, kuidas lõputöö kaitsmiseks tõhusalt valmistuda.

- » Harjuta kaitsekõnet. Võiksid esineda proovikõnega väikse tuttava seltskonna ees. Samuti aitab esinemise filmimine. Nii saad oma häält kuulata ja esitamise tempo paika panna.
- » Ajapiirangust kinnipidamine on väga tähtis. Kasuta harjutamiseks stopperit. Selle abil saad kõnet vajadust mööda lühendada või pikendada.

» Vaata üle slaidide pikkus. Neil ei tohi olla liiga palju tihedat teksti. Slaidid peavad toetama sinu kõnet. Põhjalikuma info esitad ise.

» Kaitsmisel ole konkreetne ja räägi kõige tähtsamatest tulemustest. Ürita vältida üldist juttu.

» Kaitsmisele minnes võta kaasa veepudel, sest ärevusega võib suu väga kuivaks muutuda.

» Pea silmas oponendi kommentaare. Aruta neid juhendajaga.

» Võta endale aega, et kuulata ka teiste kaitsmisi.

» Sina oled oma töö spetsialist. Sa tunned oma tööd läbi ja lõhki, sissejuhatuses kasutatud kirjanduseni. Usu endasse ja ole enesekindel!

Kui oled koostöös juhendajaga hea töö valmis kirjutanud, siis läheb hästi ka kaitsmisel. Valmista end aegsasti vaimselt ette, siis polegi muretsemiseks põhjust. ●

Maapealne paradiis Hawaii ja selle varjuküljed

Ongi mu igavene juulikuu läbi. Nimetan oma äsja lõppenud lapsehoolduspuhkust just nii, sest selle aja sees sai rohkelt reisitud päikeselistes kohtades.

REISIKIRI

VIRGE TAMME

meditsiiniteaduste valdkonna
kommunikatsioonispetsialist

Viimane reis viis mind paljude inimeste unistuste sihtkohta, mille kohta inglise keeles öeldakse ka Aloha State või Rainbow State. See koht on Hawaii. Hawaii saared on Eestist nii ulmeliselt kaugel, et ei osanud sinnaminekust esiti unistadagi. Üks asi viis aga teiseni ning peatselt seisimegi mehe ja peaaegu kahe ja poole aasta vanuse pojaga Tallinna lennujaamas, ees ootamas enam kui 11 000 lennukilo-meetrit.

Inimestel on Hawaii suhtes enamasti kindel ootus, mille on tekitanud ilmselt filmid. Üks neist on romantiline ja päikeseküllane pilt sellest, kuidas sulle pannakse lennukist maha tulles tervituseks kaela orhideepärg. Meid võttis vastu ainult õiget teed kätte näitav lennujaamatöötaja, pärja

võisid 14–24 dollari eest endale ise kaela osta. Lisaks sadas vihma.

Teine tavaline ootus on see, et Hawaii on paradiis. Sellele ma vastu ei vaidle, sest sealne ilmastik, loodus ja võimalusterohkus on tõesti imelised.

Meie pere on seda meelt, et kui sa pole käinud looduses, siis pole sa näinud midagi. Hawaii loodus on lausa vapustav. Matkaradu on seal igas raskusastmes ja igasuguste vaadetega. Meie vaieldamatud lemmikud olid küll metsamatkad, ent ookeanivaatega matkad mäenõlvadel pakkusid rohkem silmailu.

Kui tead saare nurgataguseid, siis võib õnnestuda matkata ilma kümnete kaasteeliseteta. Meie saime matkadeks küll kohalikelt paar soovitusi, ent enamiku matku valisime Google'i abiga, otsides märksõnu *Best hikes in Oahu / Big Island*.

Kord otsustasime minna Honolulu külje all asuva kustunud vulkaani Diamond Headi otsa päikesetõusu vaatama. Väravad avati kell 6 ja meie olime kohal kell 5.57. Parkla

»

TURISTIDE HORDID DIAMOND HEADIL EI LASE MATKA RAHUS NAUTIDA.

» oli juba pooltäis ja turiste toodi bussidega matkaraja algusesse üha juurde. Nii vaatasimegi päikesetõusu koos enam kui saja teise turistiga, kellel kõigil oli ilmselt sama originaalne plaan kui meil: nautida rahus uue päeva algust.

SUPEREMA JA KALLIS ELU

Läbisin kõik matkad, laps kotiga seljas. Tänu sellele sain palju tähelepanu, eriti radadel, mis olid füüsiliselt nõudlikumad.

Tõesti, kohalikku või keskmist ameeriklast matkaradadel väikelastega ei näe. Hawaii kontekstis on selle põhjus ilmselt vähene liikumisharjumus, mida omakorda süvendab olukord, et kõnniteede võrgustik on üles ehitatud pigem kehvalt.

Pole imestada, et peaaegu iga maja ees seisab tavaliselt enam kui kaks autot ning väga suur hulk inimesi on ülekaalulised. Autoga on ligipääs igale poole kiirem ja mugavam, kuigi olemas on ka buss. Keskmine inimene aga bussiga ei sõida,

sest kui suudad Hawaiiil elada, siis jaksad ka auto osta.

Teadsin ka enne, et elu Hawaiiil on kallis, aga et see on nii kallis ... Tegime esimesel päeval toiduostu ühest väikepoest. Pudru tegemiseks oli meil korvis 768 grammi kaerahelbeid, üks õun ja kaks banaani. Selle eest küsiti 17 dollarit.

Õhtul imestasime suures Walmarti poes: täistera-röstsai maksis 7 dollarit, jääkapsapea 4, pakitud kolm paprikat 7, pool kilo täisterapastat 8, viis suuremat kartulit peaaegu 9 dollarit. Ausõna, Eestis ei kurda ma enam pikka aega toidu kalliduse üle!

Tahtsime reisil ise süüa teha ja söime väljas vaid üksikutele kordadel – siis ka eelkõige seepärast, et mõni koht ja toit oli lihtsalt kohustuslik. Raske oli mööda vaadata sellistest toitudest, nagu *poke* (toores kala riisi jt lisanditega), *acai bowl* (smuutipõhi marjade, pähklite ja müsli), põhjarannikul autokaravanist pakutavad Giovanni krevetid ning hinnatud

PU'UHONUA O HÖNAUNAU
AJALOOPARGIS BIG
ISLANDIL

Cheesecake Factory juustu-koogid, mille ühest tükist saab lausa 1680 kilokalorit.

PARADIISI VARJUPOOL

Kohaliku ajalehe The Garden Island andmetel oli 2018. aastal Hawaiiil enam kui 6500 kodutut, ja see paistis ka silma. Oahul oli tavaline näha valgusfoori taga seisvaid inimesi, kes palusid oma plakatitega süüa või rahana tukest. Metsa- ja rannaparkides ning kõnniteedel olid kodutute telklaagrid.

Mure on ka prügiga. Kiirteel sõites on näha arvukaid silte, mis ähvardavad prügi mahaviskajat vähemalt 500 dollari suuruse trahviga. Mõnes rajoonis püüavad kohalikud võidelda illegaalsete reostajatega samuti keelavate siltide abil. Ilmselt tulutult, sest nendesamade siltide all on

suured prügihunnikud. Palju prügi leiab ka matkaradadelt, sõidutee äärest ja randadest.

Ameerikale kohaselt on terve Hawaii täis hoiatavaid silte, sest kui midagi juhtub, siis on kaebused kerged tulema. Nii on iga matkaraja ääres kirjas, kui ohtlik see rada on: maas on puujuured, puuladvast võib oksa kaela langeda ning libedus võib olla eluohtlik. Üldse, su matk võib lõppeda surmaga. Ja kui sa ei taha, et su koerast saab *hot dog*, siis ära teda parem matkarajale kaasa võta.

Maanteel on iga mõne kilomeetri tagant kampaaniasildid «Click it or ticket. It's the law.», millega kutsutakse üles kasutama turvavööd. Samal ajal on seadusega lubatud sõita maasturikastis, kus puudub igasugune turvavarustus. Harvad ei olnud juhud, kui autokastis istus kuus

noort, seltsiks ka koer. Niimoodi sõidetakse kiirteel, mitte külavahel. Igatahes reeglite ja riskide kuulutamises on sealsed inimesed meistrid.

MEDITATIIVNE HAVAI KEEL

Havai tähestikus on 12 tähte – a, e, i, o, u, h, k, l, m, n, p ja w – ning kogu keel keerleb nende häälduse ja rõhkude ümber. Kirjapildil ei tohi lasta end petta, sest hääldus on teinekord selline, mida paberilt maha ei loe. See ilmselt eristab keeleteadjat mitteteadjust.

Üks enim tuntud ja kasutatud havai sõna on seesama *aloha*, mida kuuled esimesena, kui lennukilt maha tuled. Kuigi praegu kasutatakse seda peamiselt tervituseks ja hüvastijätuks, on selle sõna tähendus palju laiem. Sellega väljendatakse ka armastust,

kaastunnet, tänutunnet, rõõmu, arusaamist ja austust.

Kui meile on tuttav lihtsalt *aloha*, siis raadiost kuulis sageli *aloha 'auinalā* või *aloha ahiahi*. Esimene tähendab «Tere päevast!» ja selle õige hääldus on *a-loh-ha ah-wee-na-lah*. «Tere õhtust!»

kõlab havai keeles aga *a-loh-ha a-hee-yah-hee*.

Vihjeks saime, et havaikeelset teksti tuleb lugeda kahe tähe kaupa, siis saab kätte soravuse ja keele voolavuse. Hääldusega võid muidugi alt minna.

Kuigi havai keel on inglise keele kõrval üks osariigi ametlikest keeltest, kuuleb seda igapäevaelus vaid üksikute sõnadena, mis on põimitud ingliskeelse teksti sisse. Sagedasti olid kasutuses näiteks *mahalo* (aitäh), *ohana* (perekond), *wahine* (naine), *kane* (mees), *honu* (kilpkonn), *hula* (Hawaii tants), *keiki* (laps), *luau* (pidu) ja *kapu* (keelatud).

Kuut nädalat ühte kirjatükki kokku võtta on keeruline, sest selle aja sisse jäi väga palju tegemisi ja kogemusi. Kui sul oleks elu jooksul valida üks sihtkoht, mida külastada, siis oma kogemuse põhjal julgen küll öelda: võta Hawaii ja jäta kõik teised. See koht paneb sind lihtsalt naeratama ja näitab, et elus on muudki kui argipäev, töö ja rutiin. Aloha!

Loe täispikka artiklit veebist: www.ajakiri.ut.ee.

Tartu üliõpilaskonna välissuhtlus 1920. ja 1930. aastatel

ALMA MATER

Eesti iseseisvumine ja rahvusülikooli avamine tõi kaasa täiesti uue ajajärgu ka eesti üliõpilastele.

MIHKEL TRUMAN
juubeliraamatu «Eesti
rahvusülikool 100» kaasautor

Üleöö olid täitunud varasemate aastate suured unistused: tegutses eestikeelne ülikool, saavutatud olid üliõpilaskondlik autonoomia ja akadeemiline vabadus, mida toetas igati ka ülikooli juhtkond. Nendes oludes tekkis üliõpilaskonnal esmakordselt võimalus vabalt valida oma kultuuriorientatsioon ja arendada selle järgi suhteid välisriikide tudengitega.

Näiteks lähtuti 1920. aastal Tartu üliõpilaskonna organiseerimisel otseselt Põhjamaade üliõpilaskondade mudelist ning 1922. aastal võtsid Tartu Ülikooli tudengid üldmütsina kasutusele valge põhja, tume-

sinise serva ja musta nokaga Soome üliõpilasmütsi.

Tartu üliõpilaskonna kultuurisidemete ja muu suhtluse suunda mõjutas kõige üldisemalt üliõpilaskonna esindus, mille vaimsus oli suuresti kantud hõimuliikumise aadetest.

Oli ju samal ajal üliõpilaskonna organiseerimisega loodud Eesti-Soome Üliõpilasklubi, mille tegevuse eesmärgid olid akadeemiliste hõimu-

ENNE ÜLIÕPILASPÄEVI AITAS SELL-I
ÜLIÕPILASKONDADE SUHTEID TIHENDADA
ÜHISTE SPORDIPÄEVADE KORRALDAMINE.

huviliste koondamine ja hõimurahvaste tutvustamine. Sinna kuulus ka mitu üliõpilaskonna juhtliiget. 1923. aastal reorganiseeriti senine üliõpilasklubi Akadeemiliseks Hõimuklubiks.

Peagi pärast üliõpilaskonna institutsiooni moodustamist tõusis päevakorda kontaktide loomine välismaiste üliõpilaskondadega.

Juuratudeng ja üliõpilaskondade liidu asutamise peamisi initsiaatoreid Richard Övel kirjutas 1922. aasta veebruarikuu Üliõpilaslehes, et nii nagu Balti rahvastele on oluline poliitiline liit, on Balti üliõpilaskondadele vajalik akadeemiline liit. Seega

peaks tulevane üliõpilaskondade liit ühendama Soome, Eesti, Läti, Leedu ja Poola tudengeid.

Kuna poolakad jäid peagi Leedu üliõpilaskonna survele (Leedu ja Poola konflikt

FOTO: ANDRES TENNIS

SELL-I ÜLIÕPILASMÄNGUDE TRADITSIOONID KESTAVAD TÄNINI JA ON VEELGI RAHVUSVAHELISEMAD.

tõttu seoses Vilniuse okupeerimisega) kõnelustest hoopis eemale, kujuneski lõpuks välja nelja üliõpilaskonna liit SELL (Soome-Eesti-Läti-Leedu), kes seadis endale eesmärgiks nelja riigi üliõpilaste lähendamise ning aktiivse ja mitmekülse akadeemilise koostöö väljarendamise.

Kohe alguses võeti kõne alla stipendiumide asutamine SELL-i ülikoolide juurde üksteise kultuuri ja keele tundmaõppimiseks, ent hoolimata korduvatest pingutustest kujunes enam-vähem toimiv üliõpilasvahetus välja ainult Eesti ja Soome vahel.

Kui SELL-i koostöö tähendas 1920. aastate jooksul suuresti vaid üliõpilaskonna esindajate konverentse ja resolutsioonide vastuvõtmist, siis eesti ja soome

tudengite hõimukontaktid olid 1928. aastaks viinud vastastikusest üliõpilaspäevade külastamisest ühiste, Soome-Eesti üliõpilaspäevadeni, mida korraldati kordamööda Tartus ja Helsingis.

Selline sündmuste käik tõi paraku kaasa lätlaste pettumuse. 1930. aasta SELL-i konverentsil heitsid nad eestlastele ja soomlastele ette, et need peavad ühiseid üliõpilaspäevi, samal ajal kui SELL-il puuduvad endiselt üritused, mis võimaldaksid eri maade üliõpilastel arvukamalt üksteisega tutvuda.

Nii võetigi juba samal aastal vastu otsus anda senistele konverentsidele pigem üliõpilaspäevade olemus. Oodatud tulemusi andis see juba 1933. aastal, mil volbri-

pidustustega ühendatud juubelikonverentsile Tartus saabus 160 väliskülast (114 Lätist, 26 Leedust ja 20 Soomest).

Õigupoolest olid enne üliõpilaspäevi SELL-i üliõpilaskondade suhete tihendamisel olulist rolli mänginud populaarsed spordipäevad – alates 1923. aastast toimusid kordamööda kõigis SELL-i maades suveolümpiaadid ja 1929. aastast ka talimängud. Neid korraldati 1938. aastani.

Võib nentida, et kogu sõdadevahelise aja olid eesti üliõpilased pööranud näoga pigem Soome ja Skandinaavia poole, ent SELL andis võimaluse sõlmida lähemaid kontakte ka lõunanaabritega. UT

Loe täispikka artiklit veebist:
www.ajakiri.ut.ee

Parkinsoni tõvega elatakse kauem kui varem

TEADUS

Parkinsoni tõbi on levinuim liikumishäiret põhjustav kesknärvisüsteemi haigus, mis esineb vähemalt ühel protsendil üle 60-aastastest inimestest.

SANDRA SAAR
sandra.saar@ut.ee

Estis on see haigus umbes 2500 inimesel. Liis Kadastik-Eerme kirjeldas värskes doktoritöös Parkinsoni tõve levimust ja haigestumust Tartumaal. Parkinsoni tõbi ei ole iseenesest eluohtlik haigus, aga enamasti muutub see aja jooksul järjest raskemaks.

Kirjanduse põhjal on Parkinsoni tõvega patsientidel võrreldes nendega, kel seda haigust pole, ligi 1,5 korda suurem surmarisk, sest haigus võib põhjustada komplikatsioone, nagu lämbumine, kopsupõletik või eluohtlik kukkumine.

Sümptomite väljakujunemine võib võtta aega suisa

üle 20 aasta. Mõnel inimesel kujuneb haiguspilt siiski välja ka kiiremini. Seni ei osata prognoosida haiguse individuaalset kulgu, aga õige raviga on enamik inimesi pärast Parkinsoni tõve diagnoosimist veel palju aastaid töövõimelised.

Parkinsoni tõbi avaldub peamiselt selles, et inimese liikumine muutub aeglasemaks ja kohmakamaks, tekivad lihaskiik, värin ning tasakaalu- ja kõnnakuhäired. Peale selle võivad tekkida mälu-, meeleolu- ja unehäired, kõhukinnisus, uriinipidamatus, väsimus ning valu. Kõige tulemuslikum ravim haiguse leevendamiseks on looduslik aminohape levodopa. Selle kõrvaltoimena võivad aga kasutajal tekkida motoorsed komplikatsioonid.

Esimest korda uuriti Parkinsoni tõve teket ja levikut Tartumaal 20 aastat tagasi. Kadastik-Eerme käsitles oma doktoritöös seda teemat uuesti, et vaadelda, kas ja mis on

aastate jooksul haiguse levikus ning soodumuses muutunud. Samuti soovis ta iseloomustada patsientide kliinilist profiili, sealhulgas uurida motoorsete komplikatsioonide

ja mittemotoorsete sümptomite esinemissagedust ning neid soodustavaid tegureid.

Doktoritöö jaoks koguti andmeid aastatest 2010–2016. Lõplik valim koosnes 589-st

Parkinsoni tõve diagnoosiga uuritavast (neist mehi 236 ja naisi 353).

Tööst selgus, et võrreldes 1990. aastatega oli kasvanud Parkinsoni tõve esinemissagedus (olemasolevad juhud), ent haigestumus (uute juhtude teke) püsis samal tasemel. Surmatunnistusel oli Parkinsoni tõve diagnoos märgitud ligi pooltel surnud uuritutest. Võrreldes samaealise üldrahvastikuga ei olnud tõvega patsientidel haiguse varases staadiumis märgatavalt erinevat surmariski.

VANANEV RAHVASTIK

Nüüdses uuringus oli aga proportsionaalselt rohkem kaugelearenenud haigusega patsiente. Siit saab Kadastik-Eerme sõnul järeldada, et haiguse levimuse kasvu võib seostada eelkõige vananeva rahvastikuga, paranenud haiguste ravitavusega ühiskonnas ja tõve põdejate varasemast pikema elueaga.

Haigust kauem põdevate patsientide arv võib Kadastik-Eerme sõnul osutada sellele, et ühiskonnas kasvab vajadus tagada Parkinsoni tõvega patsientidele rehabilitatsiooni-teenuste ja hooldusasutuste kättesaadavus.

Uuringust selgus ka, et motoorseid ravikomplikatsioone esines umbes veerandil patsientidest. Nende edasilükkamiseks võib töö autori sõnul kasu olla sellest, kui ei

FOTO: WIKIMEDIA COMMONS

PARKINSONI TÖVE PUHUL VÕIVAD MUUTUDA TAVALISED TEGEVUSED, NAGU NÄITEKS RIETUMINE JA SÖÖMINE, TUNDUVALT RASKEMAKS.

» kiirustata levodopa alustamisega. See kehtib eeskätt just nooremate patsientide kohta. Oluline on autori sõnul siinjuures see, et motoorsete komplikatsioonide edasilükkamise tõttu ei halveneks elukvaliteet. Ravimidoosid peaksid olema siiski piisavad, et vähendada patsiendi motoorseid vaevusi ja suurendada tema rahulolu eluga.

Kõige sagedasemad mittemotoorsed sümptomid, mille käes haiged vaevlevad, olid kognitsioonihäire, öised unehäired, põiehäired ja väsimus.

Elukvaliteedi peamised mõjutajad olid depressioon, motoorsed (näiteks riietumine, söömine) ja mittemotoorsed (näiteks uni, valu) igapäevaelu aspektid. «Kusjuures parkinsonistlike sümptomite objektiivne raskusaste ei olnud patsiendi elukvaliteedi hinnangus määrav,» sõnas autor.

Kadastik-Eerme rääkis ka, et depressioonil on Parkinsoni tõvega patsientide elukvaliteedi mõjutajana keskne osa, mistõttu tuleb meeleoluhäireid

SUUR PROBLEEM ON HAIGUSTEGA SEONDUV HÄBIMÄRGISTAMINE ÜHISKONNAS. SEETÕTTU VÕIDAKSE HAIGUST VARJATA.

uurida nendel haigetel rohkem ja vajaduse korral pakkuda ravivõimalusi.

TEABE VASTUVÕTT

2017. aasta lõpus kaitses Kadi Lubi doktoritööd teemal, kuidas võtavad Parkinsoni tõve diagnoosiga patsiendid oma haigusinfo vastu.

Ka tema tõstatas probleemi, et ühiskond aina vananeb ja selle tõttu kasvab krooniliste haiguste osakaal. Seega on meil vaja teada ka täpsemalt, kas ja kuidas hangivad või võtavad

patsiendid haigusteabe vastu, eriti nüüd, mil elame infoajastul.

Lubi leidis, et kuigi patsiendile vajalikku teavet jagub ja jagatakse, ei pruugi see vajalikul määral kohale jõuda. Võib juhtuda, et diagnoosist ehmunud inimene ei taha mõnikord ise teavet vastu võtta ja püüab seda haiguse algjärgus eirata. Toimub ka valikuline infohange: teave võetakse vastu osaliselt.

Nii jagunevadki patsiendid üldjoontes kolme rühma: aktiivsed sõltumatud teabeotsijad, aktiivsed ja organiseeritud (patsiendiliidud) ning passiivsed. Uurimist raskendab see, et Parkinsoni tõbi võib põhjustada tegevusetust.

Seega on keeruline teha vahet, kas inimene ongi sellise iseloomuga või tuleneb passiivsus haigusest. Nende eri tüüpide teadvustamine ja

kindlakstegemine võiks aidata arstil otsustada, kui palju ja mis teavet on vaja patsiendile anda.

Suur probleem on ka haigustega seonduv häbimärgistamine ühiskonnas. Seetõttu võivad Parkinsoni patsiendid oma haigust varjata. Mõni ei käi enam rahvaüritustel ja katkestab tantsutrennidki, kuigi haigus osalemist otseselt ei takista.

Lubi doktoritöö kaitsmisel jõuti arusaamale, et tervishoiusüsteem peab kohanema vananeva rahvastikuga ja arves-

tama selle eripära. Praegu pole arstidel eriti aega patsiendiga põhjalikult tegeleda.

Üks võimalus oleks näiteks osa teavitustööst jätta ödede teha. Peamine järeldus on varem mainitud järkjärguline teabe andmine, mis aitab patsiendil kohaneda aegamisi.

Samuti on tähtis arvestada, et haiguse käigus muudab patsient teabeotsingu strateegiat ja tõlgendab andmeid eri moods.

PIKAAJALINE RAVI

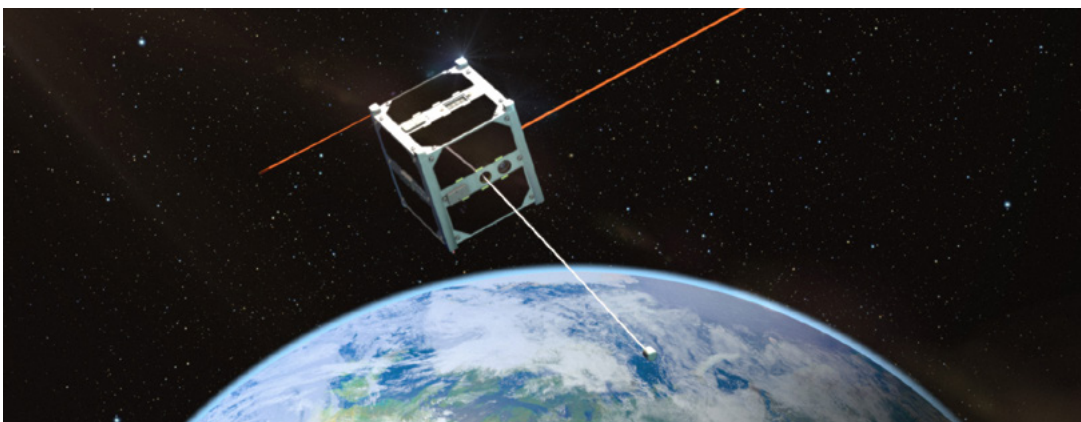
Parkinsoni tõve ravi on pikaajaline ja ravimeeskonnas osalevad paljude erialade spetsialistid. Nende kõrval on tähtis osa ka haigel endal ja tema pereliikmetel, kelle teadlikkus on haigusega toimetuleku ning elukvaliteedi parandamise eeldus.

Parkinsoni tõbi on ammu tuntud haigus: selle esmakirjeldaja James Parkinsoni sünnist on möödas üle 250 aasta.

Esialgu värihalvatuseks nimetatud tõbe kirjeldas doktor Parkinson 1817. aastal oma monograafias, kus ta andis ülevaate haigusnähtudest ja -kulust ning analüüsis haigusjuhtusid. Enne James Parkinsoni oli üles tähendatud vaid üksiksümptomeid.

Näiteks Vana-Rooma arst Galenos kirjeldas juba teisel sajandil värinat. Esimesena hakkas Parkinsoni tõbe ravima prantsuse neuroloog Jean-Martin Charcot, tehes seda belladonnaekstraktiga. Tema andis haigusele esmakirjeldaja järgi ka selle praeguse nime.

Miks Eesti vajab kosmoseprogrammi?

Kui miski on ilmvõimatu, siis tavatseme seda eesti keeles võrrelda raketiteadusega. Kui tahame kellestki lahti saada, saadame ta viisakalt kõneldes kuu peale.

ANU REINART

Tartu observatooriumi direktor

Kosmos on justkui segu millestki müstilisest ja võimatult keerulisest, mis aga huvitab ja inspireerib igauht. Siiski oleme alles viimase poole sajandi jooksul suutnud loodusjõude päriselt trotsida ja planeedist Maa füüsiliselt kaugemale minna. Kuigi taevakeha, milleni oleme jõudnud, on vaid meie lähim

kaaslane Kuu, on sinna jõudmine olnud äärmiselt raske. Miks oleme meie – inimesed, riigid, organisatsioonid, ettevõtted – selle teekonna siiski ette võtnud? Sest kosmosest on saanud inimeste igapäevaelu vältimatu osa.

Mitte keegi ei suuda kosmost vallutada, hallata ja kasutada üksi. Iga endast lugupidav Euroopa Liidu eesistujariik korraldab kosmosenädala või vähemalt -päeva. Rahvusvaheliselt tähistatakse esimese satelliidi saatmist orbiidile (4. oktoobril 1957), esimese inimese jõudmist kosmosesse (12. aprillil 1961), esimese inimese esimest sammu Kuul (20. juulil 1969) jne. Igal kosmoseriigil on oma saavutused, kuhu paigutub ka Eesti esimese satelliidi start 7. mail 2013.

Tartu Ülikoolis on kosmosega seotud peaaegu saja töötaja igapäevatöö. Hoolimata Eesti pikast ja uhkest kosmoseteaduse ajaloost oleme saanud riigina süsteemses arendustegevuses kaasa rääkida vaid kolm aastat (alates 1. septembrist 2015), mil oleme olnud Euroopa Kosmoseagentuuri (ESA) täisliige.

Praegu kujundab EL oma kosmosepoliitikat aastaiks 2021–2027. Selleks on järgmise finantsraamistikku kavandatud 16 miljardit eurot. Poliitika põhieesmärgid on tagada kvaliteetsed, moodsad ja turvalised andmed ning teenused, mis põhinevad kosmosetehnoloogial – näiteks positsioneerimine, satelliitside ja Maa-seire.

Siht on suurendada nende ühiskondlikku ja majanduslikku kasulikkust EL-i koda-

nikele, tagada EL-i turvalisus ja strateegiline sõltumatus. Seeläbi tugevneks ka EL-i roll üleilmses kosmosesektoris.

TEEKOND 2050

ESA teadusprogrammi alus on pikaajaline tegevuskava. Uudsed tehnoloogilised lahendused, mis võimaldavad universumiuuringuid, tuleb sageli konkreetsetest ülesannetest lähtudes leiutada. Põhjalike konsultatsioonide käigus sõnastatakse ambitsioonikad küsimused, millele peab kosmosemissioonide abil vastused leidma.

Praegu viiakse missioone ellu kava «Kosmiline visioon 2035» järgi, kuid ESA on juba alustanud järgmise programmi «Teekond 2050» planeerimist. See tähendab, et just nüüd tuleb aru pidada selle üle, millised teaduslikud katsumused või seni lahenduseta küsimused seisavad järgmise põlvkonna ees: on see tumeaine, mustad augud, gravitatsioonilained või hoopis elu võimaldavad tingimused mõnel uuel planeedil?

Eriline on, et esimest korda saavad kosmoseprogrammi kujundamisel kaasa rääkida kõik huvilised, mitte vaid teadusringkonnad.

Juuni lõpuni on avatud küsitlus, millega ESA soovib teada saada avalikkuse suhtumist uutesse uurimissuundadesse. Kokku tehakse küsitlus vaid kaheksas keeles, millest üks on meie eesti keel.

Samal ajal on endiselt tähtis, et teadlased, teadusharud ja loomulikult kosmoseagentuurid ühendaksid oma pädevuse ja jõupingutused. Seetõttu saavad ka teadlased praegu pakkuda kosmoseprogrammile uusi ideid või taotleda osalust teemade hindamise meeskonnas.

ME SUUDAME

Miks peaks Eesti selles kaasa lööma? Lühike vastus on: sest me suudame! On tõsi, et kosmosevaldkond on raske ning vajab eri valdkondade koostööd – andmeteadus, masinõpe, küberturvalisus, tark- ja riistvara eritingimused, inimese füsioloogia ja psüühika vastupidavus, eetika, poliitika ja palju muud. Eestis on senine

KUI MÖTLEME SUURELT, ÜLETAME VÄIKESE RIIGI JA RAHVA HIRME NING MÖTTEMALLE.

tegevus põhinenud projektidel ja paljuski üksikute entusiastlike inimeste jõupingutustel, kuid see on andnud meile ka rahvusvahelises kogukonnas usaldusväärse partneri maine. Kätte on jõudnud aeg tagada pikaajaline ja süsteemne areng, koondada ressursse, valmistada ette uus põlvkond insenere ja teadlasi ning luua stabiilne partnerite võrgustik.

Kui mõtleme suurelt, ületame väikese riigi ja rahva hirme ning mõttemalle. Terviklikust

kosmoseprogrammist võivad võita kõik: loodusteadlikku mõtteviisi kujundav haridus, maailmatasemel teadus, tipp-tehnoloogiat ja suure lisaväärtusega tooteid pakkuvad ettevõtted.

Süsteemne programm tähendab ministeeriumide tihedat koostööd ning Eesti tugevatel külgedel rajanevat strateegilist arusaama sellest, kuidas saada võimalikult palju kasu. Eesti suur küsimus on, kuidas tasakaalustada intellektuaalset ja majanduslikku arengut. Neid probleeme lahendamata ei saa panustada ka ühiskonna üleilmsesse arengusse ega elukeskkonna säilimisse.

Kristjan Jaak Peterson on kirjutanud kõigile tuntud

luuletuse «Kuu». Nii nagu kuu ja tähed on 200 aastat tagasi andnud inspiratsiooni eesti keele ja kultuuri elluäratamiseks, vajab meie ühiskond ka praegu inspiratsiooni arenguks, loomiseks ja pingutuseks.

Tartu Ülikool võiks rahvus- ja teadusülikoolina olla uute suurte ideede käivitaja, sest Eestil on võimalused ning suure teadlikkuse ja teadmiste pagasiga inimesed, kes suudavad maailma paremaks muuta. Lähme Kuu peale! UT

IN MEMORIAM

MÄRT SAARMA

21.12.1935–15.03.2019

Lahkunud on Tartu Ülikooli emeritprofessor Märt Saarma, kes pälvis kolleegide lugupidamise innuka õppejõu ja kõrgelt kvalifitseeritud psühhiaatrina.

Märt Saarma sündis Tallinnas. 1954. aastal lõpetas ta Tallinna 20. Keskkooli ja järgides perekonnatraditsiooni, astus TÜ arstiteaduskonna raviosakonda. Pärast ülikooli lõpetamist 1960. aastal asus ta tööle psühhiaatrina Tarvastu psühhiaatria-haiglas.

Õppejõuna alustas Saarma Tartu Ülikoolis 1964. aastal aspirantuuri ajal. Kandidaaditöö teemal «Aminasiini, trifluoperasiini ja haloperidooli kliinilisi-füsioloogilise toime skisofreenia korral» valmis 1968. aastal. Kuni 1975. aastani töötas ta TÜ psühhiaatria kateedris teadurina ja seejärel dotsendina.

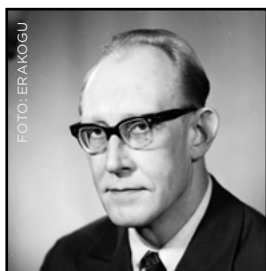

FOTO: ERAKOGU

1977. aastal kaitses Saarma doktoritöö teemal «Depressiivsete seisundite ja nende ravi kliinilis-neurofüsioloogiline analüüs». Korraliseks professoriks valiti ta 1985. aastal, alates 1998. aastast oli ta TÜ emeritprofessor. Kuni 2016. aastani jätkas Saarma tööd konsultandina Ahtme Haiglas.

Professor Märt Saarma teadustöö peamised suunad olid kliiniline psühhofarmakoloogia, depressiooni sümptomaatika ja diagnoosimine. Õppejõuna oli ta mitmekülgne: õpetas arstiüliõpilastele psühhiaatriat, psühholoogidele psühhopatoloogiat ja juristidele kohtupsühhiaatriat.

Saarma osales paljude eestikeelsete õppevahendite koostamisel ja avaldas kokku 149 teaduslikku tööd, sealhulgas 62 artiklit.

Saarma oli oma töös väga kohusetundlik ja põhjalik. Tema eesmärk oli teha õppetööd maksimaalselt hästi – loengukursusi valmistas ta ette põhjalikult, kasutades võimalikult uut materjali. Ka toetas ja julgustas ta nooremaid kolleege akadeemilisel teel edasi minema. Saarma oli sirgjooneline ja väljendas oma seisukohti talle tähtsatel teemadel selgelt, mõnikord üsna kirglikult.

Saarma hobide seas oli esikohal tegelemine sõjaajalooga, samuti armastas ta tööd teha ja puhata oma maakodus.

Mälestus abivalmis psühhiaatrist, laia silmaringiga õpetajast ja kohusetundlikust teadlasest jääb paljude südamesse.

**TÜ psühhiaatriakliinik,
TÜ kliinikumi psühhiaatria-
kliinik,
Eesti Psühhiaatrite Selts**

teaduste kandidaadi kraadi sisehaiguste erialal ja 1986. aastal Kaunase Meditsiini Instituudis meditsiiniteaduste doktori kraadi kardioloogia erialal.

Maaroos pani aluse Tartu Ülikooli ja Tartu Ülikooli Kliinikumi spordimeditsiini ja taastusravi kliinikule, mida ta juhatas kuni emeriteerumiseni 2009. aastal. Ta oli üks Eesti füsiatria ja taastusravi eriala loojaid ning residentuuri üldjuhendaja. Jaak Maaroosi

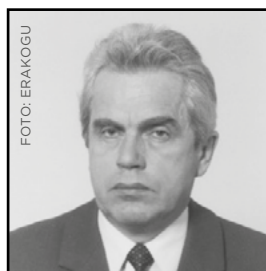

FOTO: ERAKOGU

tööle, jäädes sellega seotuks 43 aastaks (1966–2009).

1971. aastal kaitses Maaroos Tartu Ülikoolis meditsiini-

teadustegevus oli seotud eeskätt südamehaiguste ennetamise ja diagnostika ning ravi uurimisega. Ta oli üks neist, kes pani Toomas Sullingu töörühma liikmena aluse Eesti koronaar-kirurgiale.

Jaak Maaroosi algatusel ja juhtimisel arendati välja südamehaigete varajase taastusravi teaduspõhine rakenduslik süsteem. See on olnud teadus-, arendus- ja õppetöö edendamise alus Tartu Ülikoolis, TÜ kliinikumis ning kogu füsiatria ja taastusravi erialal Eestis.

Professor Maaroos on avaldanud üle 260 publikatsiooni, sealhulgas arvukalt peatükke erialastes õpikutes ja raamatutes. Tema juhendamisel või kaasjuhendamisel on kaitstud kaks kandidaadi- ja kolm doktoriväitekirja.

Tervislike eluviiside järgija ja propageerijana oli professor Maaroos oma õpilastele ja kolleegidele eeskujuks. Tema suured hobid olid tennis, suusatamine, jäähoki ja kalastamine.

Jääme Jaak Maaroosi meenutama kui sõbralikku,

hea huumorimeelega, rõõmsameelset ja armastatud õpetajat, kolleegi ja juhendajat, kes oli nii sõnades kui ka tegudes oma eriala tõeline eestvedaja.

**TÜ spordimeditsiini ja taastusravi kliinik,
TÜ kliinikumi spordimeditsiini ja taastusravi kliinik,
TÜ meditsiiniteaduste valdkond,
Eesti Spordimeditsiini Föderatsioon,
Eesti Kardioloogide Selts,
Eesti Taastusravide Selts**

IN MEMORIAM

ERGO NÕMMISTE

27.06.1956–11.04.2019

Eesti teadlaskonda on tabanud ränk kaotus. 11. aprillil lahkus pärast rasket haigust Eesti Teaduste Akadeemia asepresident, Tartu Ülikooli elektron-spektroskoopia professor Ergo Nõmmiste.

Ergo Nõmmiste sündis 27. juunil 1956. aastal Kiviõlis. 1974. aastal lõpetas ta Nõo keskkooli ning astus Tartu Ülikooli füüsikaosakonda, mille lõpetas 1979. aastal. Filosoofia-doktori kraadi kaitses ta Tartu Ülikoolis 1991. aastal tööga «Leelishalogeniidide röntgen-elektronemissioon kiiritamisel footonitega energiaga 70–140 eV».

Pärast ülikooli lõpetamist asus Ergo Nõmmiste tööle Eesti Teaduste Akadeemia füüsika instituudis, kus töötas kuni 1991. aastani inseneri, noorem-

FOTO: RETI KOKK

teaduri ja teadurina. 1992. aastal suundus ta järel doktorantuuri Oulu Ülikooli, kus töötas mitmel ametikohal 1998. aastani. Aastatel 1994–1995 oli ta Soome kiirekanali teadlane MAX-lab'is ning 1995. aastal valiti Oulu Ülikooli dotsendiks.

Pärast tagasipöördumist Eestisse 1998. aastal töötas Ergo Nõmmiste Tartu Ülikooli füüsika instituudis – alul PHARE eksperdina, siis teadusala asedirektorina (1999–2003), direktori kohusetäitja ja direktorina (2004–2009). 2009. aasta sügisel valiti ta Tartu Ülikooli elektronspektroskoopia professoriks.

2012. aastal valiti Ergo Nõmmiste täppisteaduste alal Eesti Teaduste Akadeemia liikmeks. Aastast 2014 kuni surmani oli ta akadeemia asepresident.

Ergo Nõmmiste teadustöö põhisuunad olid aatomi- ja molekulaarfüüsika, kus eksperimendid tehti gaasfaas-meetoditega MAX-lab'i kiirekanalites.

Tartu Ülikooli füüsika instituudis töötas ta pinnafüüsika suunal, eriti selle praktiliste rakenduste alal (näiteks metallipindade biofunktsionaliseerimine).

Hiljem lisandusid eksperimendiarendus elektroemiliste reaktsioonide *in situ* tingimustes jälgimiseks ning ioonvedelike uuringud elektron- ja ioon-spektroskoopia ja nende samaaegsuse meetodika abil.

Akadeemik Nõmmiste pidas Tartu Ülikoolis loenguid arvuti-komponentidest. Tema loengud eksperimenditehnikatest, suure-skaalalistest teaduskeskustest, aatomi- ja molekulaarfüüsikast

IN MEMORIAM

JAAK MAAROOS

25.07.1942–27.03.2019

Eesti arstiteadust on tabanud valus kaotus: lahkunud on lugupidatud arst ja teadlane, paljude kolleegide õpetaja emeritprofessor Jaak Maaroos.

Jaak Maaroos sündis 25. juulil 1942. aastal Tartus. 1966. aastal lõpetas ta Tartu Riikliku Ülikooli arstiteaduskonna ja asus ülikooli

olid oodatud ka Oulu Ülikoolis, Tampere Tehnoloogiaülikoolis, Turu Ülikoolis ja MAX-lab'is. Tema käe all ja otsesel juhendamisel on töötanud doktorandid nii Eestist, Soomest, Rootsist, Norrast, Inglismaalt, USA-st kui ka mujalt.

Akadeemik Ergo Nõmmiste oli Eesti esindaja paljudes rahvusvahelistes teadusorganisatsioonides. Eestis on

DOKTORITÖÖD

10. mail kell 10.15 kaitseb **TOOMAS METS** biomeditsiini tehnoloogia erialal doktoritööd «RNA fragmentation by MazF and MqsR toxins of *Escherichia coli*» («*Escherichia coli* RNA fragmenteerimine MazF ja MqsR toksiinide poolt»). Kaitsmine toimub Nooruse 1–121. Juhendaja vanemteadur Niilo Kaldalu, oponent prof Gerhart Wagner (Uppsala Ülikool, Rootsi).

10. mail kell 16.45 kaitseb **ANNIKA JAANSOO** majanduse erialal doktoritööd «Provision of Services Across Internal Borders: Factors Driving Cooperation of Subnatio-

ta kuulunud teaduspreemiate komisjoni, kosmosetehnoloogia eksperdigruppi, Physicumi ehitamise juhtkomiteesse jne.

Nõmmistet on autasustatud Eesti Füüsika Seltsi aumedaliga, Tartu Ülikooli väikese ja suure medaliga ning Eesti Teaduste Akadeemia medaliga. 2016. aastal autasustati teda Valgetähe III klassi teenetemärgiga.

nal Governments in Europe» («Teenuste osutamine üle rahvusvaheliste piiride: tegurid, mis mõjutavad omavalitsuste koostööd Euroopas»). Kaitsmine toimub *cotutelle'i* lepingu alusel Twente Ülikoolis (Holland). Juhendajad prof Janno Reiljan ja prof Rene Torenvlied (Twente Ülikool, Holland).

22. mail kell 14.15 kaitseb **KRISTIINA KUKK** inimgeograafia ja regionaalplaneerimise erialal doktoritööd «Understanding the Vicious Circle of Segregation: The Role of Leisure Time Activities» («Segregatsiooni mõju ja vaba aja tegevuste roll selles»). Kaits-

Ergo Nõmmiste oli aktiivne orienteerumiseljapäevakutel osaleja, ta armastas head muusikat ning pidas lugu kokakunstist. Kolleegid füüsika instituudist jäävad teda meenutama alati rõõmsameelse, heatahtliku, abivalmi ja sõbraliku inimesena.

Eesti Teaduste Akadeemia, Tartu Ülikool, TÜ füüsika instituut

mine toimub TÜ senati saalis. Juhendaja prof Tiit Tammaru, oponent prof Ben Derudder (Genti Ülikool, Belgia).

31. mail kell 10 kaitseb **RANDO POROSK** arstiteaduse erialal doktoritööd «The Role of Oxidative Stress in Wolfram Syndrome 1 and Hypothermia» («Oksüdatiivse stressi roll Wolframi sündroom 1 ja hüpotermia korral»). Kaitsmine toimub Biomeedikumis (Ravila 19–1006). Juhendajad vanemteadur Kalle Kilk, vanemteadur Riina Mahlapuu ja prof Ursel Soomets, oponent vanemlektor Margit Mahlapuu (Göteborgi Ülikool, Rootsi).

Tartu Ülikooli kehakultuuri-teaduskonnas. Eelistatud on võimlemise suunitlusega üliõpilased.

Taotluste esitamise tähtaeg on 1. juuni. Lisateave: tysiht@ut.ee, www.sihtasutus.ut.ee, tel 737 5852 (Triin Vakker).

TÜ SIHTASUTUSE STIPENDIUMID

OLEV JA TALVI MAIMETSA STIPENDIUM – kolm 1280-eurost stipendiumi. Taotleda saavad TÜ meditsiini-teaduste valdkonna infektsioon-haiguste eriala arst-residendid ning molekulaar- ja rakubioloogia instituudi rakubioloogia eriala magistrandid ja doktorandid.

LINDA MARTIS-JAANSONI STIPENDIUM – üks 1000-eurone stipendium. Stipendiumile on oodatud kandideerima kehakultuuriteaduskonna bakalaureuseõppe viimase aasta ja Tartu Tervishoiu Kõrgkooli füsioteraapia eriala viimase aasta üliõpilased, kes jätkavad järgmisel õppeaastal õpinguid

TEATED

MAIS TÜ AULAS: 8. mail kell 18 Mart Reiniku Kooli muusikapidu, 10. mail kell 11 Rootsi keele õpetajate seltsi miniaktus, kell 18 Hugo Treffneri segakoori Anima kevadkontsert, 11. mail kell 13 Tartumaa emadepäeva kontsertaktus, kell 17 neidudekoori Kurekell ja Tartu Poistekoorigi kevadkontsert, 12. mail kell 15 Tartu linna emadepäeva kontsert, 14. mail kell 16.15 nanomeditiini professori Tambet Teesalu inauguratsiooniloeng, 16. mail kell 16.15 professor David Armitage'i külalisloeng, 17. mail kell 10 Tartu Ülikooli arengukonverents, kell 15 Juhan Peegli juubelikonverents, 18. mail kell 12 Theodor Lutsu filmi «Alma Mater Tartuensis» restaureeritud versiooni esitus, 20. mail kell 18 Tartu l muusikakooli lõpuaktus, 24. mail kell 12 väärikate ülikooli lõpuaktus.

ÕPETATUD EESTI SELTSIS: 8. mail peab Karmen Trasberg ettekande «Õpetajate seminarid Eestis 1919–1940». ÕES-i koosolek toimub Jakobi 2–230 kell 16.15. Lisateave: www.ut.ee/OES.

PENSIONÄRIDE ÜHINGUS VITAE: 6. mail kell 13 naiste klubi, 7. mail kell 14 peahoones senati saalis kohtumine prof Selma Teesaluga, 9. mail kell 13 arstide klubi, 14. mail kell 13 laulmine, 15. mail kell 14 peahoones senati saalis kohtumine prof Mart Noor-maga, 16. mail kell 16 kevadpidu Tähtvere päevakeskuses,

22. mail ekskursioon Tallinna Maarjamäe kompleksi.

6. mail kell 10 toimub rektori **IDEEHOMMIK**, kus arutatakse, kas ja milliseid muudatusi peaks ülikoolis tegema selleks, et töötajatel, kellele on antud vastutusrikas juhtimise roll, oleks selle täitmiseks parimad tööriistad ja vajalik tugi. Idee-hommik toimub nõukogu saalis.

9. mail kell 14 algab V Spaa-hotelli konverentsikeskuses **KONVERENTS «Asia Update»**, mis toob kokku kõrgetasemelised spetsialistid majanduse, äri, keelte ja iduettevõtluse valdkonnast. Konverentsi eesmärk on suurendada teadlikkust Aasia kasvavast mõjust, luua kontakte ja tuua Eestisse uusi ideid.

17. mai on Tartu Ülikoolis suur **KONVERENTSIDE PÄEV**. Kell 10 algab ülikooli peahoone aulas arengukonverents. Samal päeval toimuvad ka Juhan Peegli konverents, ülikooli demopäev ja majandusteaduskonna konverents. Arengukonverentsi kohta saab lisateavet Katrin Pajuste-Kuulilt (katrin.pajuste-kuul@ut.ee).

17. mail kell 19 toimub Antoniu-se õues (Lutsu 3) Tartu Ülikooli Rahvakunstiansambli **KEVAD-KONTSERT**. Esinevad kõik rahvakunstiansambli tantsurühmad. Kontsert on tasuta.

17. mail kell 18.30 tähistatakse traditsioonilise ööorienteerumise-ga TÜ Pärnu kolledži

23. SÜNNIPÄEVA. Kolledži aktiivsete noorte korraldatavale orienteerumisele on oodatud kõik liikumishuvilised ja üritus on tasuta. Start on kolledži juures. Seekord on ööorienteerumisel ka heategevuslik aspekt: kodutute loomade varjupaiga toetuseks on stardipaika paigaldatud annetuskast, kuhu iga osaleja saab jätta mündi või kaks. Ööorienteerumisele võib tulla nii ükski kui ka kuni viieliikmelise rühmaga. Teretulnud on ka lemmikloomad.

23. mail kell 17.30 toimub Tartu Ülikooli muuseumis sariüritus «Varakambri lood», kus Uno Veismann peab **ETTEKANDE** «Mikron: kosmose võidujooksust kaugseireni». Tõraveres valmistati paarikümne aasta jooksul Nõukogude Liidu orbitaaljaamade aparatuuri ning kavandati ja tehti uurin-guid. Küsimustele, kuidas jõuti Tõraveres kosmoseuuringutest Maa kaugseireni ja kuidas on selle kõigega seotud teleradio-meeter Mikron, annab vastuse Tartu Ülikooli emeritdotsent Uno Veismann. Pärast loengut on kõigil soovijail võimalus koos TÜ muuseumi kuraatori Lea Leppikuga avastada ülikooli varakambris loodus- ja täppis-teaduste valdkonda tutvustavaid esemeid. Pilet maksab 2 eurot, TÜ töötajatele ja tudengitele on sissepääs tasuta.

24. mail kell 13.30 peab üli-kooli peahoone auditooriumis 140 **LOENGU** Hans Ulrich Seidt (Princetoni Ülikooli Liechtensteini instituudist), kes

kõneleb Hiinast rahvusvahelises kaubanduses («China in the International Order: from the Fall of the Berlin Wall to the Silk Road»). Hans Ulrich Seidt oli aastatel 2012–2014 Saksamaa välisministeeriumi kultuuri ja kommunikatsiooni peadirektor ning 2014–2017 välisministee-riumi peainspektor. Aastatel 2006–2008 oli ta Saksamaa

suursaadik Afganistanis ja aastatel 2009–2012 Korea Vabariigis.

7. juunini saab osaleda Eesti Betooniühingu 2019. aasta üliõpilastööde **VÕISTLUSEL**. Võistlusele võivad kõigi Eesti kõrgkoolide üliõpilased esitada oma lõputöö, mis peab olema seotud betooni, selle koostisosade või betoon-

toodetega. Preemiafond on 3600 eurot ja välja antakse kuni kolm preemiat, mis jagatakse lõputööde koostaja ja juhendaja vahel. Preemia määramiseks tuleb esitada Eesti Betooniühingu juhatusel oma ettepanek kandidaadi kohta. Iga kool võib esitada kuni kaks ettepanekut. Lisateave: www.betoon.org.

TUNNUSTUSAVALDUSED

TÜ suure medaliga tunnustati 60. sünnipäeval loodus- ja täppiseaduste valdkonna paleontoloogia ja stratigraafia professorit **TÖNU MEIDLAT**.

TÜ väikese medali ja tänukirja pälvis 50. sünnipäeval Pärnu kolledži juhiabi **KÜLLI LAANE-PÖLD**.

TÜ aumärgiga tunnustati 50. sünnipäeval arvutiteaduse instituudi keeletehnoloogia lektorit, eesti ja üldkeeleteaduse instituudi üldkeeleteaduse teadurit **HEILI ORAVAT**.

TÜ tänukirja pälvisid 85. sünnipäeval loodus- ja täppiseaduste valdkonna emeritprofessor **ENE-MARGIT TIIT**; 75. sün-

nipäeval füüsika instituudi materjaliteaduse osakonna vanemteadur **ANTS LÕHMUS**; 70. sünnipäeval matemaatika ja statistika instituudi arvutusmeetodite vanemteadur, emeritdotsent **PEETER OJA**; seoses pensionile jäämisega füüsika instituudi materjaliteaduse osakonna endine pinnafüüsika teadur **LEONARD MATISEN**.

ÕNNITLUSED

70 TIIT LEPMANN, loodus- ja täppiseaduste valdkonna emeritdotsent – 15. mai

65 LEILI ADER, kinnisvaraosakonna haldur – 17. mai
HANNES TOMUSK, inimese anatoomia vanemassistent – 23. mai
AUNE UNT, ühiskonnateaduste instituudi teleajakirjanduse õpetaja – 23. mai

60 LARISA OSMOLOVS-KAYA, majandusosakonna valvur – 4. mai

HEIKI VALK, arheoloogia vanemteadur ja arheoloogia kabineti juhataja – 7. mai

50 KADY SÕSTAR, protokolli peaspetsialist – 2. mai
EVA VELSKER, eesti keele osakonna toimetaja – 7. mai
MERIT HALLAP, logopeedia assistent – 17. mai
KARIN TÄHT, psühhomeetria lektor – 31. mai

45 JANEK LEES, ihtüoloogia ja kalanduse teadur – 25. mai

MARJU ADAMS, õppekorralduse spetsialist – 26. mai

40 ERKI ENKVIST, bioorgaanilise keemia vanemteadur ning orgaanilise ja bioorgaanilise keemia lektor – 25. mai
KERSTI EHRlich-PEETS, meditsiinilise biokeemia teadur – 30. mai

35 KRISTINA LOKOTAR, Eesti geenivaramu laborant – 13. mai

VESTLUSRING – OMA JA HÄÄ

Saksa, kaude ka vanaprantsuse ja ladina juurtega võõrsõna *paneel* on eesti erialakeeles kenasti kodunenud: paneeliks tavatsetakse nimetada puittahveldist ja plaatjat ehitusdetaili, aga ka brauseri alamakent. Paraku on inglise keele mõjul hakanud selle sõna külge ka teised tähendused, mis tõrjuvad muud sõnad ja sõnaühendid ebaõiglaselt kõrvale.

Alustame eritelu tehiskust lausest «Paneelidiskussioonis osalenud panelist tutvustas paneeluuringu tulemusi ekspertide paneelile». Küll küllale liiga ei tegevat, kuid seda lauset lugedes tekib õigustatult tahtmine sõnakordusest lahti saada. Kui aga kõik need *paneelid* asuksid eri lausetes, ei pruugi sellist tahtmist tekkida, sest paneelidest rääkimine, iseäranis teadusringkonnas, on aja jooksul loomulikustunud.

Teeme siiski katsed leida sõnale *paneel* asendusvõimalusi. *Paneeldiskussioon*, ka *paneelvestlus* või lihtsalt *paneel* on teisisõnu *vestlus* või *arutlus*, aga ka *arutelu*, *mõttevahetus*, miks mitte *diskussioon*. Nii ei ole *panelistki* midagi muud kui *vestlusringi* liige või *arutelust osavõtja*, vabamas kõnepruugis ka *arutleja*. *Ekspertide paneel* on aga lihtsalt *ekspertühm* (mitte *ekspertühm*), olenemata sellest, kas need eksperdid paiknevad parasjagu sirges reas, kaarjalt, järjestikku või hajusalt.

Paneeluuringuga on lugu keerulisem, sest sõna *paneel* asendamine nõuab peale hea keeletaju ka eriteadmisi. Võtame appi keelehooldeallikad: kuna *paneel* on statistikas *püsi-*

VESTLUSRING

(ingl *panel discussion*, *panel*) on kuulajaskonna ees toimuv juhitud rühmarutelu kindlal teemal.

vastajaskond, siis on paneeluuring järelikult *püsi-vastajaskonna* uuring.

Lühidalt: *paneelil* on eesti oskuskeeles olemas kindel koht, kuid vähemasti sama kindel, ajalooliselt kindlamgi koht on *vestlusringil*. Eelistagem eestimaist! ●

KEELENURKA TOIMETAB MILJON+ TÖÖRÜHM (RIINA REINSALU, ANN SIIMAN JA SIRLI ZUPPING). ILLUSTRATSIOON: PIXABAY.COM

Vaata ja täienda Vikipeedias artiklit «Vestlusring». Kõigi mõistete loendi leiad aadressilt Vikipeedia:Tartu Ülikooli keelenurk.

ARENGU-KONVERENTS

17. mail kell 10 toimub TÜ peahoone aulas arengukonverents, kus arutletakse ülikooli pikaajalist arengut suunavate valikute üle ning otsitakse indu uute sihtide seadmiseks ja nende poole liikumiseks.

JUHAN PEEGLI KONVERENTS

17. mail kell 12.15 algab konverents «Johan Peegel 100», mille esimene pool koosneb aruteluringidest aadressil Lossi 36 ja teises pooles saab kuulda ettekandeid ülikooli peahoones.

ÜLIKOOLI VILISTLASPÄEV

18. mail kell 12 avatakse peahoone ees ülikooli kõigis aegade suurim vilistlaste kokkutulek, millel keskendutakse Tartu Ülikooli inimestele: sinule ning sinu kursuse- ja ülikoolikaaslastele.

17

17

17

17

18

MAJANDUS-KONVERENTS

17. mail kell 12 algab Dorpati konverentsikeskuses Delta majanduskonverents, mille teema on innovatsioon. Kõnelevad oma valdkonna eksperdid Tartu Ülikoolist, ettevõtetest ja mujalt.

ÜLIÕPILASKONNA SÜNNIPÄEV

17. mail kell 19 peetakse Klubis TÜ üliõpilaskonna 99. sünnipäeva. Endised ja praegused üliõpilasesindajad ning üliõpilaskonna sõbrad kogunevad, et heita pilk nii minevikku kui ka tulevikku.

MAI 2019

E T K N R L P E T K N R L P E T K N R L P E T K N R L P
29 30 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 1 2